

40 ŠENTÍ

Lõ

MAGASIN

SISUST:

ILUDUSVÕISTLUS.

Loomulik ilu ja paleus.

Kuidas aeg lendas.

ARMASTUSE MINEVIK JA

TULEVIK.

Paganini viiul.

Kiri ülikooli uksel.

Unenägu.

EESTI ILUSAMAID NAISI.

Irene Merriam (romaan).

Intermezzo — Vañ de Velde

„Abielu tehnikast“.

Eesti kunsti.

Jury. - Preemiaid. - Võistluse lõpp.

**Maailma-
kuulsad**

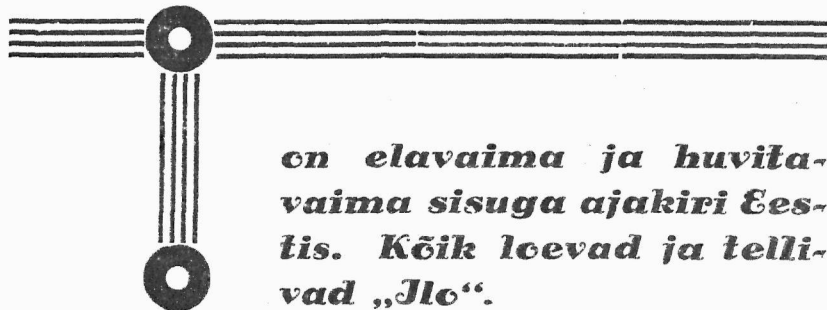
Rootsi

kummitaldadega

suvekingad

TRE TORN

„Jlo“

*on elavaima ja huvita-
vaima sisuga ajakiri Ees-
tis. Kõik loevad ja telli-
vad „Jlo“.*

AD
EESTIS-
KOGU

EESTI ILUSAIM NAINE

valitakse 12. juulil.

**Kroonimispidustused Poola presidendi külustus-
ajal, augustis.**

Preemiaid seni kolmveerand miljonit.

Piltide vastuvõtu viimne tähtaeg — 20. juuni.

JURY.

Meie iludusvõistlus jõuab juba lõpujärku. Eelvõistluse periood lõpeb 20. juuniga, millise päevani veel on võimalik daamidil saata omi päevapildistusi iludusvõistlusele. 12. juuni on otsustav päev — siis selgub kellele langeb võrratu õnn kanda Eesti iluduskuninganna krooni ja representeerida suure maailma ees eesti ilusaima naise ilu. Sellele järgneb teine suurpäev — iluduskuninganna kroonimispidustused — augustikuul Tema Ekstsellentsi Poola presidendi Eestis viibimise ajal. Mõlemad suurpäevad töötavad väga meeldivaid üllatusi. Täpselt neist — lähemal ajal.

Filmi valmistus algab juulikuu algul ja meeleldi näeksime sellest meie ilutaride elavat osavõttu. Lõpuvõistlusele pääsenud ja õnnelikud valitud tegelevad niikuinii selles filmis.

Iludusvõistluse jury on koos.

Selles on meie tuntumad ja asjatundlikumad kunsti- ja seltskonnategelased, kellelt täiesti võib loota head otsust.

Greenberg, J. — kunstnik.

Mag. Grünberg, A. — kehakultuuri eriteadlane.

Dr. Kirschenberg, E. — arstpsükiater.

Luts, Th. — filmirežissöör.

Lüdig, A. — „Estonia” teatri opereti-juht.

Nyman, R. — kunstnik.

Parikas, P. — Estonia-Filmi direktor.

Sannamees, F. — kujur.

Vender, E. — Eesti Haridusliidu sekretär.

Peale nende ajalehtede esindajad.

Uusi väärtuslisi preemiaid

ilutaritele on määranud meie tuntum kaubandusteadlane tehnikumi lektor ja raamatupidamise kursuste juhataja cand. rer. merc. Hans Margens ja meie andekam ning armastatum kujur Ferd. Sannamees.

Härra Margensilt saime austava avaldise: „Ajakirja „Jlo” toimetusele. Kuulda saades teie iludusvõistluse korraldusest määran omalt poolt preemiaks 20-nele lõppvõistlusele pääsenud iludusele — nende hulgas iluduskuningannale, hinnata õppuse minu raamatupidamise kursustel kokku 1000 krooni väärtuses. Tallinn, 8. mail 1930. a. Hans Margens. Aadress: Harju tän. 17—3, Tallinn.”

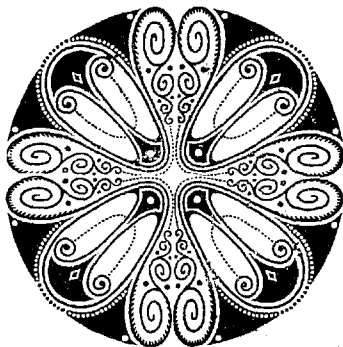
See meie lugupeetud kaubandusteadlase ja tuntud eksperdi 1000 kr. (100.000 s.) preemia peaks meie ilutarisid rõõmustama eriti; mitte ainult, et see on kõrgeväärtuslik auutasu, vaid et meie ajal raamatupidamise oskus on kõigile igapäevselt hädatarvilik ja et selle oskusega varustatud inimene kõikjal alati leiab tulu-
sat teenistust.

Lemmik-kujur F. Sanna mees, kes ise võtab osa juryst, põlistab eesti ilusaima naise igaveseks imeflemiseks, valmistades temast büsti, mis mainitu kunstniku võimete juures osutub kindlasti fenomenalseks kunstteoseks ja võrdlematuks mälestusesemeks ilutarite kuningannale. Aineliselt on F. Sanna mehe preemia hinnatav 75.000 sendile.

Kokku varem avaldatud preemiatega ulatuks nende kogusumma juba kolmveerandmiljoni sendini. Viimane täielik auutasude loetelu ilmus „Jlo“ 4-das numbris.

Lõpptähepanuks.

Iludusi palume omi veetlevaid päevapildistusi saata veel vaid kahte „Jlo“ numbrisse — juuninumbrisse 10. juunini ja juulinumbrisse 20. juunini. Tähtajad on edasiliikumatud. Seni olene saanud juba väga rohkesti pilte üle maa. Ja nähtavasti võetakse tänavust iludusvõistlust täiesti tõsiselt: 80 prots. kandideerijaist osutuvad iludusteks, kel eeldusi esimesetele kohtadele. Seega kujuneb tänavune lõppvõistlus väga pinevaks. Lugejaskond hääletab elavalt ja asjalikult. Vastuseid on palju ka meie nimekamailt politika- ja teadusilma tegelasilt. Kahjuks ainult paljud fotod on nii „kunstipärased“, et neist ei saa head klišeed, mille tõttu nii mõnigi iludus trükkis kahvatult välja tuleb. Paluksime seep. läkitada selgemate kontuuridega ja mustatooniga pildistusi. Kuna lõpul kandideerimise hoog loomulikult tõuseb, soovitaksime pildistuste saatmisega kiirustuda.

6221.

ELU, KUNSTI JA KULTUURI
AJAKIRI

Lo

ILMUB KORD KUUS
TALLINNAS

Toimetuse ja talituse: Väike Karja 1
Telefon 22-63 Postkast 135

Tellimishind: 12 kuud 4.50 krooni.
6 kuud 2.40 kr., 3 kuud 1.20 kr.

TOIMETAJA JOHANNES JÄRV.

Kõneteldav kella 9-10 ja 3-4.

Mai 1930

Nr. 5

II. aastakäik

Riigiraamatukogu.
M. ....

SP, 4625

Elurõõm päikeses, õhus, vees.

Loomulik ilu ja paleus.

Mehe ihust loodi naine, nagu kirjutab piibel; mehe vaim on õilistanud teda. Miski ei ole nii muutunud aegade jooksul, kui kujutus naise keha ilust, kelles peitub inimeso sigivus. Selle igavese muutumise kohta on säilinud meie ajani kuulsate ajaloolaste ja silmapaistvate kunstnike teosed. Mis tagasihoidliku kujutlusena elas tundmatute üksikute isikute ajus, seda on kunstnikud valanud kindlatesse vormidesse keele jõu, kui ka käte kujutamisevõime kaudu. Antropoloogia rajab oma uurimused kaineile mõõtmistele ja matemaatilistele arvutustele. Kunst möödub tõelikkusest ja täpsusest ning rändab kujutluste seiklusis. Temal on vaid üks teejuht, anatoomia, millest ta ei tohi mööduda, kui ta ei taha paleuse asemel saavutada inetut lõusta. Muuseum on talle antud vabadus meessoost austamise ehajumalat varustada absoluutse ilu kõigi atribuutidega, milliseist armastus iganes unistab, sest armastus on lõppeks paleuskujutav kihutusjõud mehe südames, ja armastuseta, mis juhib inimeste saatust ning paneb liikvele terved inimhulgad, ei teaks meie vaim midagi õilsast ilust.

Vaid suur meelitaja võib öelda, et naine seisab kunsti eesotsas. Ürginimene, kes kartis hävitavaid loodusjõudusid, keda heidutasid välg ja müristamine, kujutas looduse isandana meest ja vormis savisest muldahunnikust esimese jumala oma kuju järgi, et teda lepitada palvele ja ohvrite kaudu. Alles kultuuri kõrgemal astmel vajab mees teist paleust ja loob selle omale kunsti abil. On tähelepanuväärne kultuurajaloolisest seisukohast, et naise keha kunstiliselt jääb taha mehe omast, kelle proportsioonid on suuremas kooskõlas, et antiikilma kunstnikud, ja isegi kreeklased kuni Periklese ajajärgu õitseajani, oma kujutamis eelistasid meest, ja et naise auustamine kunstis algab alles keskaja madonnakultusega. Kuid küsimusele, mille üle vaidlevad veel tänapäev esteedid ja antropoloogid, kas on

ilusam naine või mees, võib vastata nii kuidas keegi soovib; ometi ei muuda see asjaolu, et naine seisab iga ilukultuse eesotsas. „Meie vaatleme naist ihaldamise prisma läbi... Tema ilu näib meile seda täiuslikumana, mida rohkem sugulisi ihasid ta meis äratav, järjekult — mida rohkem lõbu tema omandamine meile tootab.” Selle otsekohese pihtimuse tõelikkus ei lase end eitada, kuigi ta vast heidutab mõnda moralisti. Sest kõik esteetilised otsused naise kohta põhjenevad ta soolisel iseloomul ja selle atribuudid ongi ilupaleuse olulisemaid elemente. Paris ei annud õuna mitte suursugusele Junole ega kaugelaslikule Pallasele, vaid kõigi mõnu saavutamiseks tarvisminevate voorustega kaunistatud Veenusele. Kus naine kaldub eemale naiselikust tüübist, seal on ta ilu küsitav. Kreeklased, kellele ilukultus oli elu keskpunktiks, löid mehe ja naise ürgtüübist uue olendi, kes ühendas mõlemaid pooli jälle üheks tervikuks. Sarnane hermaphroditos oli nêle suurima täiuslikkuse kehastuseks. Hermese ja Aphrodiite järeltulijana ta ühendas endas isa ja ema ilu, ta omas noormehelikud vormid, kuid ühtlasi ka naiseliku hapra pehmuse. Kas ei ole see mängleva fantaasia kujutus selge näide selleks, et mõlemad, nii mees kui naine üksikult kujutavad endast erinevaid iludustüüpe, igaüks väljendades ilu omal moel, ja kreeklane otsis nende mõlemi ilu ühenduses paleust? Kuid otsekoheselle tunnete näivad sarnase kuju segasoolised omadused siiski kujutlusvõime eksimuseks. Kus mehelikud jooned lõhuvad naiseliku kooskõla, saab rikutud oluliseim osa naise ilust, sest „oma õrna kehaehitusega läheneb naine rõõmsale lapselikule pehmusele.” Need suure anatoomi lihtsad sõnad, milliseis väljenduvad naiseliku ilu põhijooned, leiavad vastukaja kõigi aegade poeetide kirjutisist, mis nad aga iganes naise ilu kohta on öelnud, alates Petroniusega, kes laulab suure-

päraseis värsides Circest, kuni Dante ja Petrarcani, kes said surematuiks naiste läbi, kes elasid nende südameis. Isegi eelajaloolise inimese abituus kujutuslikes katseis, samuti neegrite juures, kujutatakse naist alati hästi arenenud rindadega, suurte puusadega ja selgesti äratähendatud taljega. Neis kehaosades kehastub alginiimese mõiste naisest, kuigi see on veel kaugel paleusest. Mees, kes seisab kõrgemal kultuuriastmel, omab parema kujutluse naisellust, kuid femalegi on olulisemaid esteetilisi elemente just sugu äramääravad tunnused. Ümber Veenuse keskkeha on mütoloogia pannud ilutsema nõiavõimulise vöö, et selle talismani kaudu väljendada mainitud kehaosa võlumisjõudu. „Paljud teisedki naisele kuuluvad ilud on sugulist laadi, see tähendab, nad meeldivad meile sellepärast, et kujutavad endast mitmesuguseid tegureid, mis loodus annud naistele armastuse loomisel. Sugulised on nende ümarikud vormid, sugulised nende saledad liikmed, suguline nende pea väikus, madal laup. Ka naise väike kasv on üks sugulisi jooni ja meeldib mehele rohkem kui liig kõrge kasv. Väiksed käed ja jalad, mis on erilised ilutunnused naise juures, on suguliselt võluvad ja annavad talle kirjeldamatut sarmi. Väiksed käed ja jalad meeldivad meile eriti sellepärast, et neid on kergem võita. Püüdes omada naist, võtame ta käe, hommikumail veel sagedamini jala, sest mehed ja naised istuvad seal pörandail paljaste või osalt paljastatud jaltega, mis on eeskujulikult puhad, parfümeeritud ja roosaka värviga vööbatud. Võib armastada väikest või suurt naist ühesuguse jõuga, kuid armastusse on segatud kõige esmalt õrnust, ja seda tunnet õllistab armastus. Surudes ilusa naise kätt, tunneme, et see kaob meie omasse, tunneme mõnuledes täit õrnust, ühtlasi ka vaimlist kui kehalist, ja mõlemad sood näivad sulama ühte. Suguline on ka naise lõkav juuks ja see kujutab endast ilusaima, rikkalikuima ehte naisele. Vaadeldes ilusa naise keha, hellitame pilkudega seda suurepärasest laineliste joonte kooskõla, neid

tõusvaid kõrgustikke, madalaid orgusid, ja kõige selle üle heidab iha ühtlasi tiheda võrgu, mis mähhib endasse mõnutunde aarded.“ Veel suuremal määral maksab see, mis siin öeldud tõelise naise kehailu kohta, paleuseni tõstetud naise kohta. Ka female annavad tervis ja noorus tõelise hiilguse, kuid kui mees oma valitud naises ei otsi peale oma meelelis-esteeetiliste vajaduste rahuldamist lõppeks veel oma laste ema, nõuab ta paleuselt, et see oleks ainult ta unelmate armuke.

*

Nii mitmekesine kui on armastus, on ka ilusa naise ja valitsejanna paleus. Samuti kui on muutlikud orgaanilised vormid looduses, on muutlikud ka kujutlusvõimest tekkinud kujud. Brassempouy paleolüütilise Veenuse ja Milo Veenuse vahel on kohutav rida arenemisastmeid, ning Ülemlaulu Sulamiidi ja Manet „Olympia“ vahel on arvutu hulk fantaasia seiklusi. Iludusemõiste muutub ajaga, tõugudega ja rahvastega, ta muutus on tingitud nii hästi usust kui maitsest. Ilu kasvab ja areneb nagu loom või taim teatud sisemiste seaduste kooskõlaliste mõjude all. Inimene läheb mõttes üle tõelikkuse piiride ja teadvusest, et vähe on maailmas jäiuslikku, kerkib tahe seda oma mõistete järgi täiendada, mis on olemas; sarnasel äratundmise pilgul sünnibki paleus. Mees on maailma seaduste andja ja seltskonna korraldaja, kuid ka tundeilmas ta juhib asju oma mõistuse järgi. „Mees kujundab omale teatud paleuse naisest ja naine kohandab end selle järgi.“ Kuigi Nietzsche mõtleb siin esijoones naiselikkudele iseloomuomadustele, on neil sõnadel maksvus ka teises mõttes. Kõigi aja naised on püüdnud sarnaneda sellele iluduspaleusele, mis mees on endale loonud. Nad on olnud sunnitud selleks, et kõita mehe rändavat kujutlusvõimet ja tunda neid tagasi tõelikkuse juure. Ja loodus oli neile lahke käega abiks, sest ta annetas neile peene instinkti, mille abil neil võimaldub mehe pisemaidki soove ära mõista, kes on neile partneriks armastuse magusas mängus. Loodus on annud neile veel teise

salapärase anni, mis võimaldab neile isegi oma välimust soovi järgi muuta, et rahuldada mehe uuduste järgi janunevat meelt. Naised on leiutanud terve rea kosmeetilisi vahendeid, ja mida rohkem nad jäid maha iluduspaleusest, seda rohkem oskasid nad ilustamiskunstide kaudu oma puudusi tasandada ja edvistamise taha peita. Nimefame lõppeks veel kõikvõimast sõna mood, mis aitab alatasa munta välimust, mõtleme sellele, et kleidid oma erineva mitmekesisusega aitavad varjata loomuvigu, võimaldades neid loorida või paljastada, andes seega naisele ammutamatuid võimalusi rafineerituimaid võluvahendeid saavutada. Siin on naisele antud võim troonilt maha tõugata paleust ja asetuda ise jumalanna troonile. Ometi ei jää selles võistluses, milleks ta raiskab pimestavaimat võluvust, võit täiesti tema poolele; kuigi ta saab paleusele lähemale, ületab viimane ta siiski. Kuid ta võib end lohtutada sellega, et saab

õelda mehele: „Lõppude lõpuks olen ikkagi mina see aine, millest sa ideaali oled loonud. Mina pidin laenama sulle oma keha jooned, et sinu kujutlusvõime nad ümber looks täiuslikuks tüübiks. Minu naeratus langes su hinge; nagu mu peegeldus allika veepeeglisse, sinu igatsus täiuslikkuse järgi tõstis ta taevani ja aetas ta sinna tähena särama. Aja teda taga, oma paleust, ent kui julgeis unelmaised arvad teda kätte saanud olevat, leiad minu oma süleluis, alati vaid minu.“ Naine teab, et kõikvõimas armastus õilistab mehe silmis iga naise, olgu ta paleusest kui kangel tahes, ja et igaüks ei rutta talle rahuldamatuna järele nagu Don Juan läbi tuhandejakolme kire jaama. Naine teab, et iga üks neist, keda armastab mees, ilmub talle vahussündinud jumalanna hiilguses, ja et iga naine on kutsutud kord Aphrodiitena valitsema mehe südame troonil.

Curt Marecki järgi.

Kuidas aeg lendas.

Hispaania kirjaniku Miguel de Unamuno novelli kogust „Surma peegel“.

Eheu, Jugaces, Postume,
Postume, Labuntur anni.
(Horatius, Oodid II, 14.)

Nii mõtteteaduses kui lüürikas kordub sageli arvamus, et aeg möödub nii ruttu, et aastad vajuvad õige varsti igavesse minevikku. Kõik inimesed leiavad teatud aastal, et nad hakkavad vanaks minema, just nagu meie iga aasta teeme — oo, nii imetoreda! — leiduse, et päevad hakkavad p i k e m a k s minema, niipea kui tuleb vastav aastaaeg, ja l ü h e m a k s, kui meie, kuus kuud hiljem, teist aastaaega algame.

Küsimus, kui kiiresti aeg möödub, ja kuidas ta oma käigul kõik kujundab ja ümber kujundab, annab mõtiskelu igaks aasta päevaks; kuid näib peaaegu, nagu oleksime meie inimesed eriti vana aasta viimse

päeva ja uue aasta esimese päeva seks määranud või mõne teise, kui asjaolud seda just nõnavad. Kuid nii kuidas aeg tuleb, nii läheb ta ka: s. t. tähelepanematult! Ja nüüd küllalt koolitarkusist.

Kas oleme samad; mis olime kahe, kaheksa või kahekümne aasta eest?

Kuid nüüd jutustise juure.

Juan ja Juana abiellusid pärast pikka mõrsjaaega, mis võimaldas neile üksteist tundma õppida, või õigemini: mis võimaldas ühele teise sarnaseks saada. Tundmaõppimine jäägu tahaplaanile, sest kaks kihlatut, kes ei tunne üksteist kaheksa päeva pärast, ei tunne üksteist veel kaheksa aasta pärast ka mitte; aeg viskab neile vaid loori silmele — tiheda armastusloori —, seepärast, et üks ei leiutaks teise vigu,

või veel õigemini, et need vead teise silmis muutuksid voorusiks.

Juan ja Juana abiellusid pärast pikka mõrsjaaega, ja nende abielu oli mõrsjaaja järjeks.

Nende kiring põles kui mirr mesinädalate keerises, ja neile jäi, mis tuhas kirest järele jääb ja mis on palju väärtuslikum kui kiring: õrnus, kooselu alus.

Ikka võtab teatud aja, enne kui kaks kaasat üheks lihaks saavad, nagu Kristus ütles (Markuse X, 8). Kuid kui nad jõuavad sellise õrnuste kroonini, ei süüta naise liha enam mehe oma, ka siis mitte, kui ta süttib isendast. Ja edasi: kui lõigatakse naise lihasse, tundub see, nagu oleks lõigatud ka mehe omasse. Ja see on ühiselu tipp: kui kaks inimest täiesti üksteise sisse elavad ja üht elu kahekesi elavad. Kuni isegi armastus, puhas armastus, lõppeks peaaegu haihtub. Armastus oma naise vastu muutub iseenda armastuseks ja see ei alistu ühelegi eeskirjale; sest nagu on öeldud: „Armasta oma ligimest nagu iseennast!”, nii võib arvata, et igaüks, ka ilma eeskirjata, iseennast armastab.

Juan ja Juana jõudsid ruttu oma kooselus selle suure helluseni. Nende pikk mõrsjaaeg oli neid juba selleks ette valmistanud. Ja vahel löid õrnuste soojusest üles kuumuse, kire leegid. Ja nii möödusid päevad.

Ja kuna nad möödusid, ilma et Juan oleks märganud vilja tunnuseid, muutus ta endamisi rahutuks ja targaks. Pidi ta olema halvem mees kui teised, keda ta pidas palju vähem meesteks? Ja see Juani vaade ei tohi teid imestada, sest tema kodumaal, kus tsirkuleeris semiitide veri, oli mehelikuse mõiste õige materialistline. Ja salaja, ilma, et üks sellest teiselt oleks kõnelenud, Juan ja Juana tundsid vastastikkust pahameelt, nagu näeks üks teises põhjust, miks nende abielulised lootused jäid tagajärjetuks.

Ühel päeval lõppeks Juana ütles midagi oma Juanile kõrva — kuigi nad

olid täiesti üks, kuid sarnaseil juhtudel ollakse tavaliselt salapärane, — ja sülelus, mis pärast seda ühendas Juani ja tema Juanat, oli südamlikum ja soojem kõigest senisest sülelusist. Lõppeks juubeldas koosolu, kuna ta saavutas oma suurima lihaliku eesmärgi, ja tõi ilmale uue elu.

Ja esimene poeg tuli, uus muinasjutt, ime. Juanile näis peaaegu võimatu, et see midagi, mis põlvenes tema naisest, võis elada, ja sageli, kui ta öösel koju tuli, aetas ta kõrva uinuva lapse kohale hällis, et kuulata ta hingamist. Ja pikad tunnid veetis ta avatud raamatu taga ja vaatles naist, kes toitit Juanitot.

Aastad möödusid, ja tuli teine laps — tüdruk —; ta ristiti Iuanitaks ja ta ei tundunud oma isale enam nii suure imena, kuigi ta ema, Juana, sünnitamisel sama valusalt oli värisenud kui esimese lapse puhul.

Ja jällegi möödusid aastad, ja järgmine laps tuli, ja seepeale veel järgmine ja siis veel üks. Juani ja Juanat oli tabanud lasteõnnistus, Juan teadis vaid esimese sünnipäeva veel; teiste puhul ta ei mäletanud isegi kuud, mil nad esikord nägid ilmavalgust. Juana, nende ema, seevastu luges neid valude järgi, mis ta kannatanud oli, ja ei unustanud neid päevi kunagi. Sest meie peame valusaid ja õnnetuid päevi palju paremini meeles kui rõõmu ja õnne aegu. Piirikivideks elus on valud, mitte rõõmud.

Ja kuna aastad möödusid ja lapsed tulid, Juana muutus värskest saledast neitsist sügiseseks lihavaks matronaks, peaaegu liig tüsedaks isegi. Ta vormid olid läinud lodevaks, ta noorusõitseng oli närbunud. Ta oli veel kaunis, kuid mitte enam ilus. Ja ta ilu oli nüüd rohkem südamele kui silmale määratud. See oli vaid mälestiste ilu, mitte lootuste.

Ja Juana märkas, et ta mehe iseloomu aja jooksul muutus, et isegi nende kooselu hellus näis jahenevat. Need

kire leegid, mis olid virgunud abielu esimesil aastail aegajalt õrnuse säde-
mete tuhast; jäid ikka harvemaks. Oli
jäänud vaid õrnus, muud midagi.

Ja puhast õrnust võib ära vahetada
tänuhinnakusega; ta piirdub isegi vaga-
dusega. Ja Juanale tundusid mehe
suudlused rohkem suudlustena, mis olid
määratud ta laste emale, tänu suudlus-
ed, et oli kinkinud talle nii ilusad ja
head lapsed ja võib olla ka vagaduse
suudlused, sest elu hakkas lõpule jõud-
ma. Kuid ei ole olemas sarnast õiglast
ja otsekohest armastust, nagu seda oli
Juana oma Juani vastu, mis lepiks tä-
nuhinnakuse ja kaastundega: armastus ei
taha tänu ega kaastunnet. Armastus
vajab vastuarmastust, tahab et talle
vastatakse, sest et ta armastab, ja ta
ei otsi põhjuseid, olgu need nii õilsad
kui tahes.

Kuid Juanal olid silmad ja ühelt
poolt peegel, ning teiselt poolt: lapsed!
Muuseas ta usaldas oma meest ja aus-
tas teda. Kõigepealt ta omas aga nii-
palju õrnust, mis tasandas kõik.

Ainult talle näis, et tema Juan oli
murelik ja nukker. Mitte vaid mure-
lik ja kurb, vaid ühtlasi erutatud.
Mingi uus noorus näis ajavat ta verd
soontes. Tundus, nagu ajaks sügise
algus, hilissuvi, temas hiliseid õisi puh-
kele, mis olid sunnitud külmama talve
külmas. Juan oli, nagu öeldud, kurb;
Juan näis mõtlevat kaugeile asjadele,
kuigi tema Juana kõneles temaga lähe-
dusest; Juan oli hajameelne. Juana
otsustas teda jälgida ja järele mõelda,
kuid rohkem südamega kui peaga. Ja
lõppeks ta tegi leiduse, mida peaks
taipama iga naine, kes oma vaatlused
võtab ette südamega ja mitte mõistu-
sega: et Juan oli armunud! Selles pol-
nud kahtlust!

Ja Juana armastas kahekordselt
Juani, oli talle kahekordselt õrn ja sü-
leles teda, nagu tahaks ta teda mingi nä-
gematu vaenlanna eest kaitsta, nagu ta-
haks ta teda hoida mingist halvast teost
või kurjast mõttest. Ja Juan, kes poo-

leldi aimas nende kirgliste süleluse
mõtet, lasi end armastada, muutis ka-
hekordseks õrnused, tänuhinnakuse ja va-
gaduse, kuni tal õnnestus unesti süüdata
lõkkele peaaegu kustunud kire leegi,
mis kunagi ei kustu teiesti. Ja Juani
ning Juana vahele tekkis saladus, mil-
lest teadsid mõlemad, salajas tekkinud
saladus.

Ja Juana hakkas ettevaatlikult oma
Juani jälgima, ta hakkas otsima tema
uue armastuse eset. Kuid ta ei leidnud
midagi. Keda peale tema võis ta Juan
siin maailmas armastada?

Kuni ta tema, oma Juani, ühel päe-
val, kus see seda kõige vähem teadis
karta, nägi üht pilti suudlevat. Ta tõm-
bus kurvalt tagasi, otsustades kind-
laks teha, kelle pilt see oli. Sellest
päevast peale ta hakkas kannatlikult,
vaiksel ja kavalalt otsima seda sala-
pärast pilti, kuna ta sealjuures oma
kurbuse maha surus ja oma kirge ning
kaitsvaid sülelusi suurendas.

Lõppeks! Lõppeks ühel päeval jät-
tis see ettevaatlik, alati kindel ja tead-
lik mees — võib-olla meelega? — oma
kirjatasku lauale lebama, mis sisaldas
pildi. Ja Juana haaras värisedes ning
südame kiiresti tuksudes, uudishimuli-
kult, kaastundlikult, aralt ja häbene-
des tasku. Seal oligi pilt! Ja, see oli
seesama, millist ta oli näinud! Seekord,
kui Juan pilti kirglikult suudles, nägi
ta küll ainult tagukülge, kuid tagu-
külg oli sama... seesama, mida ta too-
kord oli näinud!...

Ta peatus silmapilgu, pani kirja-
tasku lauale tagasi, jooksis ukse juure,
kuulatas veidi aega ja lukutas siis
ukse. Siis haaras ta pildi, keeratas ta
ümber ja...

Juana tardus; esmalt kahvatas ta,
siis läks ta tulipunaseks; suured pisa-
rad voolasid ta silmist pildile. Ja ta
kuivatas pildi ning kattis ta suudlus-
tega. See pilt oli tema pilt, pilt te-
mast enesest, ainult et... eheu, fuga-
ees, postume, postume, labuntur ani-
ni!... See oli pilt temast sest ajast,

EESTI ILUSAMAID NAISI
ILUDUSVÕISTLUSEL 1930

„Silvia”, Tartumaalt.

„Ly”, Tallinnast.

kui ta oli kahekümnekolme aastane, pilt, mille Juana oli kinkinud oma Juanile mõrsjana mõned kuud enne pulmi.

Ja pilt lasi ta silmist mööduda tolle möödunud kirgede aja, kui Juanil ei olnud veel ühtegi valget juust ja ta ise oli veel õrn ja värske kui õienupp.

Oli Juan iseenele armukade? Tundis neljakümneviie aastane Juana kadedust teise, kahekümnekolme aastase Juana vastu? Ei, armukadedust mitte, kuid kahju hakkas tal iseendast ja haledusele sigis veel juure: õrnus ja sellega ühes: armastus.

Ja ta võttis ja peitis pildi enda rinnale.

Kui Juan ei leidnud enam pilti, hakkas ta end piinama igasugu oletusiga ja muutus rahutuks.

Oli taliöö, ja Juan ja Juana istusid üksteise vastus kolde ääres. Lapsed magasid juba. Juan luges raamatut. Juana tegi näputööd. Siis ütles Juana äkki Juanile:

„Kuule, Juan, pean sulle midagi ütlema.”

„Ütle mulle, Juana, mida soovid.”

Nagu armunud noored, nimetasid nad meeleldi üksteist nime pidi.

„Juan, sul on saladus.”

„Minul? Ei!”

„Juan, ma ütlen ja!”

„Juana, ma ütlen ei!”

„Tabasin su, Juan! Sellepärast ära aja tagasi!”

„Kui nii on, avalda sina mulle see saladus!”

Siis võttis Juana pildi ja ütles Juanile pisaraist sumbutatud häälel:

„Tule, võta ja suudle teda, suudle, kui tahad, kuid mitte salaja!” Juan läks tulipunaseks, ja kui ta üllatusest juba veidi toibunud oli, lähenes ta Juanale, võttis ta sülelusse, asetas ta oma värisevaille põlvile ja suudles teda kaua ja hellalt suule, ent selles suudluses lõi tugeva õrnuse kaudu uuesti puhkele endiste aegade kirg.

Ja kuna Juan tundis põlvil selle jõurikka eluallika magusat koormat, kust oli voolanud temale ja üheksale lapsele enam kui kakskümmend aastat õnne ja headust, ütles ta:

„Mitte pilti, mis on surnud ja möödunud varjuna peab rändama tulle, vaid sind, ainult sind, mu elu, sind, kes sa elad ja mulle elu andsid, ainult sind.”

Ja Juana, kes armastusest värises oma Juani põlvil, tundis end veelkord kahekümnekolme aastasena. Ta tundis, kuis ta elas uuesti neis aastais, millised peegeldusid pildis, selles pildis, mis nüüd pidi ära põletatama, kuna ta teda uue tulega oli soendanud. Ja Juana ning Juani kodus valitses jällegi rahu ja hell andumus.

Armastuse minevik ja tulevik.

André Maurois essee.

Inimolevuste — nii meeste kui naiste — välimus on nelja, viietuhande aasta kestes muutunud õige vähesel määral, millest võiks arvata, et ka nende tundeelu ja instinktid on jäänud endiseiks. Iiases kirjeldatud söömaaeg ei erine kuigi teravalt ühe tänapäeva Marokko Kaid'i omast.

Janu, nälg, uni ja armastus jäävad ikkagi inimkeha tähtsamaiks vajadisteks.

Kas on aga jäänud armastus tööpoolest samaks, mis ta oli egiptlannale Sesostrise ajal, millisena kujutles teda Homerose aegne kreeklanna, 13. sajandi inglanna? Tahan tões-

tada just vastupidist, et armastus nagu kõik muudki asjad maailmas, on muutunud, ja et tema arenemine on tingitud vaimlise ja sotsiaalse elu — monogaamia, polügaamia, orjastamise — edenemisest — teaduse edusammudest — inimese kehaliku jõu sotsiaalsete väärtuste kahanemisest, ja kõige esmalt puhketundide arvust, mida võimaldab inimesele võitlus olemasolu eest.

Armastuse muutumise kohta on ülesseatud nii mõningaidki põhimõtteid. a) Seltskonnas, kus naine on ori, ei arene armastus — väljudes moodsa romaani mõistest — kireks.

Vaja vaid jälgida Homerose Achillest pilgul, kus röövitakse ta naisvang Briseis. Ta on vihane, sest ta uhkus on puudutatud, ent ta ei ole armunud sarnaselt kui mõistame seda tänapäev. Ta ei mõtle Briseisele, vaid meestele, kes võtsid temalt selle naise. Vang omalt poolt veel õieti ei avalda sügavaid tundeid. Ta teab, et ta on jõu ja tugevuse hind ja selle järgi kohandab ta end. Nii oli lugu senikaua, kui füüsiline jõud mängis inimeseltskonnas kaaluvat osa. Naine ei saa võidelda; ta andub võitjale.

John Erskine tahab meile tõestada, et Troja Helena on olnud moodne naine. Millise külmaverelisusega ta käitleb Parise kaotust ja Mene-laose võitu. Kahtlemata ta tundis iha, millele annab nime Venus. Ta tunnustab teda täiel määral ja nimetab ise end meeleldi „häbitundeta naiseks.“ Kreeklaste vallutades Troja, ta alistub täiesti saatusele ning jutustab Telemachile oma juhtumust ilma igasuguse häbita ja kartuseta, nagu kirjutatud Odysseia neljandas laulus.

Aegul, kus valitseb võim ja vägivald, ei püüta võita vaimu, vaid valutatakse oma soovide objekt, ning tunded järgnevad tegudele, nii hästi, kui see on võimalik ja läbiviidav. Sa-

geli järgnevad ka tunded ilma suurema raskuseta.

b) Seltskonnas, kus on sotsiaalne kokkulepe tugevam kui füüsiline jõud, areneb armastus kireks.

Sotsiaalsed olud ei suru inimest nii kindlasse piiridesse kui füüsiline jõud. Nende vastu võib vaielda; nende kasulikkust võib võtta uurimise alla. Niipea kui instinkt veidi tugevamini kõneleb, kaldutakse arvamusele, et sotsiaalsed tingimused on null. Neil aegul harilikult tekivad konfliktid soovide ja kohustuste, sotsiaalsete ja individuaalsete mõistete vahel. Ilusaim näide sarnaseist konfliktidest on Tristani ja Isolde saaga. Tristan ja Isolde meeldivad üksteisele võrratult. Mõlemad austavad ja peavad lugu abikaasast, kuningast Markest. Kuid nad on joonud nõiajooki ja nüüdsest peale ei suuda ükski võim nende vastastikkuseid tundeid hävitada. Kuna Helena, kui algelisemasse seltskonda kuuluv naine, vaatab oma seiklusele tagasi mõistusega, peaaegu lõbusalt, leiab Isolde vaid surmas pääsmist.

Siin tekkib hämmastav, kuid ilus mõte, et surm on ainus armastuse tõeline lahendaja. Niipea kui igatsetakse täielikku ühinemist, niipea kui tahetakse omada mitte ainult teatud olendi keha, vaid ka vaimu ja hinge, ollakse tahtmata sunnitud soovima surma, kuna ainult temas võib midagi püsivalt omandada. Sarnane armastus — puht romantiline armastus — on tänapäeva seltskonnas väga haruldane; saame näha veel, miks. Kui ta siiski olemas on, siis saab ta tahtmata tragöödiate põhjustajaks, kuna armastajad, kes on elanud pilgu ülimaliseis tunnetes, soovivad pikendada sarnast silmapilku. Kõikide inimlikkude asjade eriomadus aga on lõpp. Ainult surm saab neile anda kestvust või vähemalt võimaldada illusiooni kestvusest.

Mõningate paaride juures ei ole armastus vastastikune, ja jällegi on surm ainus lahendaja, sest miski maailmas ei suuda mehele või naisele peale sundida mingisugust tunnet. Nii on vist lugu Didoga Aeneases, millist võib pidada kultuursema ajajärgu eeposeks, kui poolprimitiivse aja eeposeid Ilias ja Odysseia. Kreekamaalt kuuluvad siia Euripidese naiskujud, kes on kõik romantilised kangelannad, kel puudub Helena kütkestav kergemeelsus. Moodsalt Inglismaalt võiks sellega ühenduses nimetada Maurice Barling'i romaanide kangelasi.

c) Seltskonnas, kus mees ja naine alati on lahutatud üksteisest tegevuse ja erineva elu tõttu, võib tekkida rüütlik armastus. Nimetaksin sellest kaks näidet: Tõeline rüütli vaim mehe juures on valmis ohverdama kõik naise heaks, ta jumaldab naist. Selline olukord võib siis vaevalt tekkida, kui mees ja naine on alatasa üksteisel silma ees. Ütlen seda ilma igasuguse satiirita. Tõsi on see, et ükski maailma naine, isegi võluvaim neist, ei ole jumalus. Mees, kes püsivalt temaga koos elab, õpib, samuti kui ta vouruseid, tundma ka ta nõrku silmapilke ja halbu tuspäevi. Pealegi nürkitab alaline koosolemine tundeid. Nägu, mis näis mehele ilusana, ei märka ta enam õieti. Lapsepõlve mälestisist ja jutustisist, mis tundusid talle kunagi nii jumalikkudena, ta on nii tüdinud, et meelsamini neid enam kuulda ei tahaks.

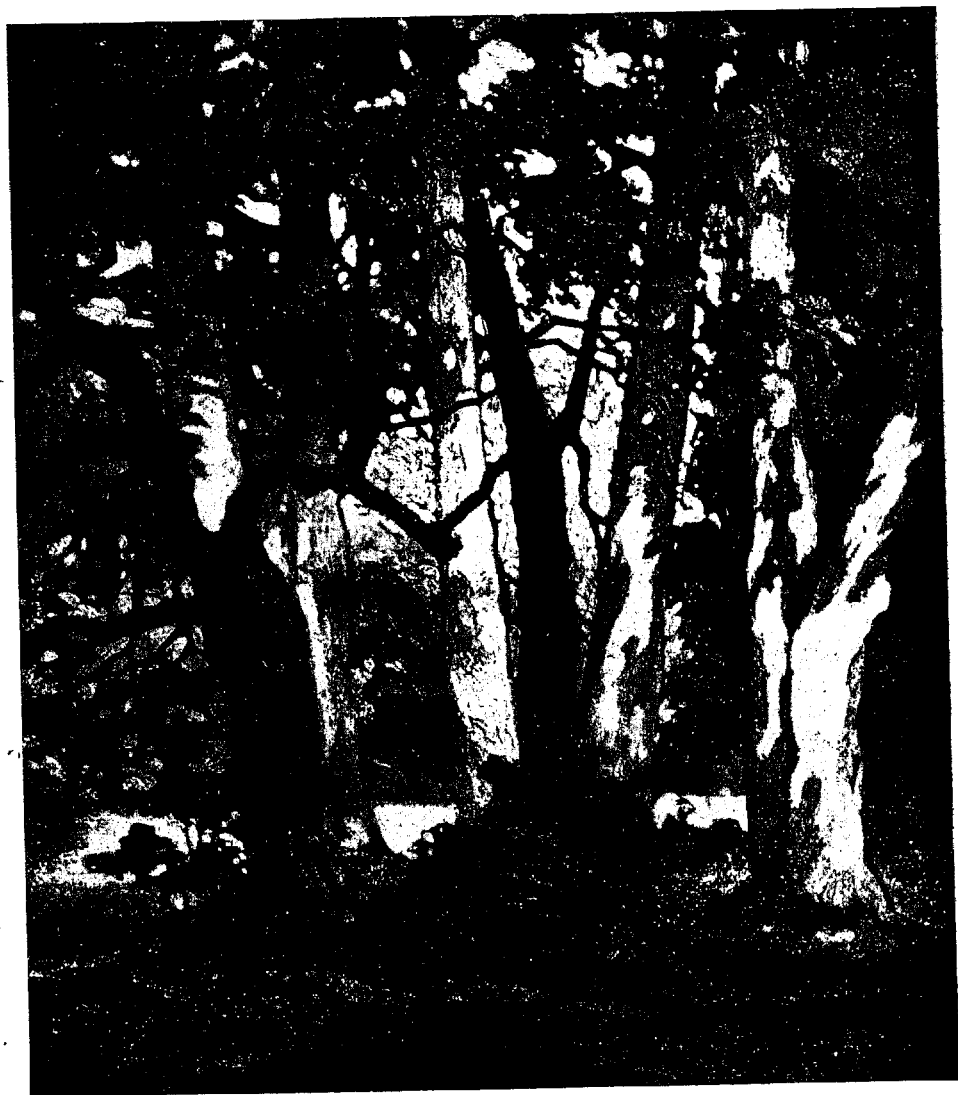
Mis saab aga naisest, keda ei nähta! Kui kerge on teda kaugusest näha igapäev üha suuremas täiuslikkuses. Toboso Dulcinea oli tavaline ja inetu talutüdruk. Don Quichotte'le näis ta valitsejannana; tema pärast oli ta valmis igasugu vägitegudeks. See ei olnud naeruväärne, vaid lihtsalt loomulik. Kuna

ta teda kunagi ei näinud, oli ta tema juures sama palju väärt kui igasugu teine naine. Rändavale rüütlile on eksimine saatus; oma armastust ei tarvita ta ära igapäevases elus. Tolle aja mehed tarvitasid ilusat väljendist: „Südame kuninganna“, ja tõepoolest, naised keda nad armastasid, elasid vaid nende südames.

Teatud mõttes sarnleb Ameerika ilmavaade — oma algupäevil ja osalt ka veel tänapäev — keskaja rüütli kultusele, mis puutub mõlemi soo suhetesse. Ka Ameerikas tõsteti naist taevani. Tema auks vägitegusid toime panna, on suurima osa meeste eesmärk. Siin ei ole tegemist mitte enam tuuleveskite vallutamise ega kolme hiiglase võitmisega ühel hooil, siin luuakse suuri vabrikuid ja kukutatakse üksteist pangaelus. Eesmärk, mida järgitakse, on sama. Teenitud dollarid pahnakse äri asjaajaja kaudu südame valitsejanna jalge ette, nagu see vanasti sündis naiste nimel vallutatud rüütlite laipadega.

Selle vaimlise olukorra sügavaim põhjus on samuti see, et mees ja naine näevad üksteist harva. Vahe on vaid selles, et hulkuv rüütel Wallstreet'ilt ei otsi Euroopa maanteil juhuseid, et kätte maksta ülekohut, vaid ta lahkub vara hommikul korterist ja ruttab bürosse, einetab klubis ning tuleb hilja koju. Sageli reisib ta naine üksinda Euroopas. Nii muutub ta kauguse tõttu, nagu rüütlite ajal, mehe „südame valitsejannaks.“ Rüütlik armastus on võib olla kunstlik tunne, ometi on ta üks sarnaseid tundeid, mis tõstab mehe väärtust, äratab ta ohvrimeelsust ja surmab ta egoismi.

Angelsaksi ringkondades on püsinud sama armastusmõiste kui keskaja rüütlite seltskonnas, neil on rõõm kunstlikkusest ja nad põlgavad tõelikkust. Samuti kui rändav rüütel loobus oma naise eraelu jälgimisest,

R. NYMAN.

Niined.

püüdsid ka Inglise ja Ameerika romaani kaudu aega teha naisest ülimaisest olevusest, kelle kehalisest voorusest ei jäänud vaevalt muud üle, kui ilusad silmad, punased huuled ja — veel umbes aastakümne eest — pikk juuks. Naiseliku armastuse tõelist iseloomu, nende tunnete tugevust, nende vigu ei puudutatud meelega, ja naised ise nõudsid tugevasti sarnast literatuuri, mis kergendas neile nende mängu. Juba Byron ütles, et naised vihkasid tema „Don Juan'i” sellepärast, et ta oli nii tõeline. Teoses „Man and Superman” kirjeldab Bernard Shaw väga õieti huvi, mis peitub naises, et kõita meest konventsionaalse romantika kaudu, kuna ta seekaudu võimaldab omale suurima vabaduse, sest mees ei hakka uurima siis milline ta on tõepoolest.

Peaaegu kord kordama, et rüütliromantika ja kaheksakümnendate aastate inglise romaani võisid tekkida vaid aegadel, kus mees ja naine üksteist vähe nägid.

d) Seltskonnas, mis rikas vabade tundide poolest, kus naine ja mees palju kokku puutuvad, areneb edvistamine ja kommete lõtvus, mis surmab rüütliku armastuse.

Kõigepealt võimaldab vaba aja rohkus naistele ja meestele järgi mõelda oma tunnete üle ja nad leiutavad seetõttu ikka peenemaid tundeüldsusi. Sellele täieliseks vastandiks on Prantsusmaa 17. sajandi moralistide tüüp. Tol ajal ei olnud kõrgesti kultiveeritud ringkondadel muud teha, kui alalõpmata armastusest kõneleda ja tema peensusi analüüsida. Kogu Prantsusmaa sai haaratud sellest maitsest ja prantslaste psühholoogilise romaani eelistamine ulatub sellesse aega. Mingi seikluse kirjeldist lugedes Ameerika publik tunneb rõõmu tegevustiku üle; prantslane huvitub seevastu rohkem iseloomustusest.

Seltskond, nagu seda oli 17. sajandil Prantsusmaa oma, ühendab küll mõlemad sugupooli, kuid äärmiselt religioosse seltskonnana avaldas ta neile veel palju survet, ja pealegi oli tol ajal avalikul arvamusel suur mõju. Kultuuri arenedes lähevad ka kombad lodevamaks.

Üks kommetelõtvuse peamisi põhjuseid on igavus, mis enamasti alati tingitud jõukusest. Nii oli see 18. sajandil Prantsus- ja Inglismaal; nii oli lugu ka Ovidiuse, Juvenali ja Martiali ajal. Neil aegul annab rüütlikkude armastustunnete ilu alati maad kehalisele armastusele, mis on kõigil mail ja kõikidel aegadel sarnane. Vaja vaid lugeda Ovidiuse „Ars amandi”; ta sobib sama hästi Londoni ja Pariisi kohta 1750 a. paiku kui ka New-Yorgi kohta aastal 1930. Moodne Ameerika romaani näitab, et illusiooniperiood läheneb lõpule. Kui vaadelda näiteks Ernest Hemingway' „The sun also rises”, siis peab tunnistama, et see on sama karm ja tõsine raamat kui Proust'i romaani Prantsusmaal või Aldous Huxley oma Inglismaal. Sherwood Anderson soovib oma jüngritele tsüünilist avalikkust seksuaalseis küsimusis. Vanasti valitsenud aukartus naiseliku unelmkuju ees on täiesti kadunud.

Õnnelikum himelt on rüütlike kultuur. See on kerge mõista. Mees, kelle süda jumaldab ebatõelist pilti, ei saa pettuda. Kuju või mingi halva romaani naiskangelane ei saa kedagi petta. Kuju ei tegutse üldse mitte, ja halva romaani kangelanna teod on ette aimatavad. Niipea aga kui vaadeldakse elu selgema, kriitilisema pilguga, on palju põhjust rõõmuseks. Hakatakse rohkem enda üle järgi mõtlema; hakatakse end peenemalt analüüsima. Kirjandus muu-

tub seeläbi paremaks, elu aga keerulisemaks.

e) Kõlbline vabadus lihtsustab armastuse vorme, mis sarnlevad jällegi antiikaja kommetega.

Tänapäeva noormehed ja tüdrukud, kes koos suplevad, on vanadele kreeklastele palju lähemal, kui oma vanemaile. Sitwell ütleb päris õieti, et praegusaegne naiste riietus sarnleb palju vanaaegse riietusega, et tal on palju rohkem ühist riietega, milliseid kanti 8. sajandil enne Kristust, kui nendega, mis on pärit kuninganna Viktooria ajast. Kreta naised 800. a. kandsid lühikseid ja lihtsaid kleite, mis vaevalt tunduksid naeruväärseina 5. Avenuel. Elukommetega on just sama lugu. Puht füüsiline iha, ilma vaimliste lisanditeta, on võitmas elus kui ka kirjanduses esikohta, ja sellega käib kahtlemata käsikäes ka rüütlikommete kadumine.

Minnakse loomulikult liig kaugele, kui arvatakse, et Ameerikas on surnud igasugu rüütlikkus. On aga ka tõsi, et just haritud noorema generatsiooni juures on esikohal füüsiline rahuldumine ja teatud hoolimatus armastusasjus. Teatud vaimline ülikiht, kuigi ta ei ole alati arvult suur, annab ikkagi maale ta kombed ja sunnib nad peale imestamisväärse kiirusega. 18. sajandi Prantsusmaal leiame sellele selge tõenduse.

Milline on nüüd aga armastuse tulevik? Igasugu ennustamine on raske. Sellegipärast on olemas teatud tegurid, millistel on kahtlemata oma mõju. On tõenäoline, et igasugu vahed, mis tõmmatakse sugupoolte vahele, kaovad enam ja enam. Füüsiline jõud kaotab kogu oma tähtsuse. Ka tugevaimat masinat võib käitleda juba tänapäev naine ja isegi laps. Kõigil aladel asendavad mehaanilised jõud kehalise. Tänapäev juhivad naised oma jõuvankreid; nad lendavad:

nad õpivad jiu-jitsut ja poksimit; nad ei jää meestest sportlisis ilmarekordeis põrmugi maha. Kuid ka nende vaimline tugevus on varsti ühel tasapinnal mehe omaga; nad õpivad ülikoolis samu alasid mis mehed; nad teenivad leiba samades elukutsetes.

Mis järgneb sellest armastusele? Inimeste paarimine baseerus esialgu toorel vallutamisel ja naise orjastamisel. Oli küll olemas seltskondi, mis tugesid matriarhaalsuse põhimõttele ja milliseis austati naist, kuid ka siis oli ta rippuv mehest, jahi- ja sõjamehest, kes soetas talle toitu ja kaitset. Et valitsda, teritas naine aastasadasi koketeerimise relvu, meeldivuskunsti. Kaua tarvitas ta neid relvu, et vallutada tugevat meest, kes jõudis teda kaitsta. Aegul, mis ei ole kaugel käesolevast, tarvitas ta neid rikka mehe vallutamiseks, kes suutis kindlustada talle majanduslise vabaduse.

Täiesti moodne naine ei ole paljui juhtudel mehest enam majandusliselt rippuv. Sellepärast ta ei ole sunnitud alluma mehele. Olles võimas end ise toitma ja kaitsma, ta saab otsima ka armastuses üha rohkem üheõiguslust ja valikuvabadust. Ta ei kannata enam eadisaja mõistet mehest, mis, vähemalt Euroopas, leiab naise truudusetuse olevat suure patu, kuna mehele kõik on lubatud.

On võimalik, et mehe tunded sarnase elu kaaslane vastu saavad olema vähem elavad kui senini; meeste ja naiste vahel tekib meeleline sõprus, millele nad annavad vähem tähtsust kui varemalt. Seda võib jälgida Venemaal, kus pilgatakse väljendiste tarvitamist nagu „armastus” ja „õrnus”, sest sarnased tunded röövivad teatavasti poliitilistelt passioonidelt nende jõu. Paljud noorvaimud soovivad surma romantilisele armastusele.

Küsin endalt, kas on neil õigus.

Kahtlemata võidaks inimsugu seeläbi aega, ta saaks vabastada vaimlisi jõudusid teisal kasutamiseks ja hoiaks kokku luksuslikus raiskamises, mille vastu võitleb suur osa mehi. Ta kaotaks aga seeläbi arvutuid jõudusid, milliseid loob romantiline armastus. Meie ilusaimad kunstiteosed, meie suurimad teod, on kahtlemata, otsekohe või kaudselt, selle tagajärjel tekkinud.

Ma ei taha vaielda tulemuste vastu, milliseid võiks saavutada teiste süsteemide kaudu. Kauges idas on teised mõõdupuud toonud esile vastuvõetavaid seletusi. Meil eurooplastel pole neile vastu seada midagi väärtuslikumat. Juba võib öelad, et pal-

jude noorte inimeste juures armastustunde dekadensiga käsikäes käib sügav nukrus ja põhjalik elutüdimus. On võimata leida sisu elule, mis suudaks asendada jumalikku kooskõla kehaliste soovide ja vaimliste ilma-vaadete vahel. „Füüsilisel ihal”, ütleb Proust, „on suurepärane võim anda tarkusele väärtust ja kõlblisele elule ta tugevat aluspõhja.” Meile järgneva generatsiooni kohuseks on vaatamata suurele meelelisele vabadusele, mis juba kord meie aja kõlblisse ellu on tunginud ja esialgu temast veel ei kao, soetada armastussõprust, mis oleks üksväärne romantilise armastusega.

Paganini viiul.

A. J. Kuprin.

Kes ei tunne legendi kuulsast Veneetsia viiuldajast ja komponistist Nikolo Paganinist, kes müüs oma hinge kuradile nõia-viuli eest? Sellesse legendi uskus isegi selline ateist, skeptik ja pilkaja, nagu kuulus poeet Heinrich Heine. Seevastu on vähe neid, kes teavad, kuidas lõppes see jumalavastane kaup, ja kes osutus temas võitjaks: inimene, või inimsoo vaenlane? Ungari rändavate mustlaste seas liigub ebamäärane rahvajutt. Uskuda sellesse või mitte — see on nii, kuidas tahate.

* * *

Halastamatu oli saatus noorele Nikolole tol aastal, kui võlad, äpardused ja sadaned väikesed pahandused sundisid teda pagema Veneetsiast Wiini, kus ta — hulkuva muusikandina — mängis pulmel, või rändas oma odava viiuliga mööda viimase järgu kõrtse. Korralik-kudesse võõrastemajadesse teda ei lastud ta halva riietuse tõttu, mis koosnes närudest.

Kuid eriti halb päev oli talle 21. ok-

toober. Juba vara hommikust saati sadas lakkamatult külma vihma lumega segi. Kunstniku auklised kingad olid nii märjad, et muutusid pehmeks kui kiisel ja vurtsusid igal sammul, kuna aukudest nirkisid pori fontäänid, ja Paganini ise oli üleni märg ja määrdinud kui must puudel, kes on ujunud välja soost.

Linnale laskus ähmane, kollane, ähvardav õhtu. Vaevalt vilkusid läbi vihma harvad laternad. Sellise ilmaga inimeste südamed ei halasta nii kergesti võõrale murele ja vaesusele, kuna vaene samal ajal tunneb külma, nälga ja viletsust kahekordselt.

Kogu päeva jooksul Paganini ei olnud teeninud krossigi. Alles hilja õhtul andis talle üks joobnud tinutaja pooleldi joodud õllekannu, raputades temasse muuseas tuha omast piibust.

Ja teises paigas pidutsev üliõpilane viskas talle kolm krõitserit ja ütles:

EESTI ILUSAMAID NAISI
ILUDUSVÕISTLUSEL 1930

„Sole mio”.

„I. V.”, Tallinnast.

„Siin sulle tasu selle eest, kui jääd mängimise!“ Paganini võttis vastu kurja ande ja kiristas läbi hammaste: „Hüva! Kui saan kuulsaks — pead mäletama minu juures neid kolme kröitserit!“ Peab ütleva, et vaatamata kõigile õnnetusile, Paganini kunagi ei kahelnud oma geeniuses. „Vajaksin vaid korralikku ülikonda, soodsat juhust ja head viiulit, — ja ma panen imetlema kogu maailma!“ Viimasest kõrtsist viisati ta lihtsalt tänavale, sest ta jättis põrandale terved vee järved.

Kolme kröitseri eest Paganini ostis väikse valge saia ja sõi seda isuta, minnes koju poole. Kui ta viimaks väsinuna suure vaevaga jõudis viimasele korrale oma lagedasse pööningukambri, valdas ta nukrat hinge tappev meeleheide ja metsik viha. Jalalöögiga ta paiskas nurka oma haleda niiskunud viiuli ja, lüües omale rusikaga vastu rindu, hüüdis ta:

„Saatan! Saatan! Kui sa ei ole mitte vananaiste väljamõeldis, kui sa oled tõesti olemas, tule mu juure otsekohe! Odavalt on müüa inimese hing ühes loova suurvaimuga. Rutta siis! Mis tulu oleks sul ülespoodud vaesest mehest?”

Ja kurat ilmus silmapilk. Ei ilmunud sugugi hallis suitsus, ei olnud ta juures ka vastikut siku lõhna ega polnud tal kaheharalisi kapju jalapöidade asemel ega vähematki jälge sabast, — tal oli vanapoolse nootari tagasihoidlik välimus, või pigemini ta sarnles advokaadile oma korralikus hallis kuues vanade kollakate pitsidega. Tindipott, anesulg ja kulunud lepingute raamat — see kõik oli tal ligi ja ta laotas kõik need esemed asjalikult ja aeglaselt logisevale lauale. Heredasti leekis tuli õlilambis.

— Vaadake, noormees, — algas kurat rahulikult. — Ilmusin teie juure ilma igasuguse palagani kärata ja mürata, igasuguste põrgu lõhnadeta ja kostüümideta, ja ei nõua teilt allkirja ka tingimata verega.

Jätame kogu selle teatritegemise kidurale ja haiglasele keskaja ilmavaa-

tele. Meie aeg — on viisakuse, proosa ja arvutamise ajajärk. Ma ei varja teile, et meile, kuraditele, on palju kasulikum ja sobivam meie igapäevses kauplemises ausus ja vastutulek, kui naiivne pettus. Sellepärast ärge imestage, et ma meie asjas ei ole vaid ostja, vaid, kui seda vaja peaks olema, siis vahest ka teie advokaat. Nii siis: mida sooviksite saada oma hinge eest?

— Raha! Kulda! Otsata palju kulda!

— Näete, juba teie vajasitegi mu juriidilist nõuannet. Pole midagi kerge mat, kui nõuda kuradilt raha. Seda oskab tõestada iga noor lolpea. Kuid, mis arvate kuulsusest?

— Tühi asi! Kuulsust saab osta raha eest. Ei tohi ainult olla liig kitsi.

— Ei, mu sõber, kõnelete järgi mõtlemata. Kullaga saab osta ainult meelitajaid... Ei, teie parem kõnelege mulle millegist muust. Näiteks armastusest.

— Kurat võtku! No armastust on vist küll kõige kergem osta!

— Igasugust? Arvate? Asjata, täiesti asjata, mu noor Nikolo! Kui igasugune armastus oleks müüdiv, siis oleks juba ammud ajast terve maakera ja kogu maailm täielises ja igaveses kuradi valdamises ja meil, tema abilisel, oleks võimalus vaid rasva koguda, kroonu toidu peal logeledes. Tahate, ütlen teile kolleda saladuse? Tahate teada, miks on Kurat nii õnnetu? Sellepärast, et ta tahaks armastada kogust omast jõust, kuid ei saa... Ei, noormees, kui tahate sõlmida minuga lepingu, mis oleks kasulik ja aus mõlemile poolele, siis jääge peatuma oma esialgsete tagasihoidlikute nõudmiste juures: hea riietus, soodus juhus ja suurepärane viiul.

Paganini mõtles mõne minuti ja ütles siis kõheldes:

— Ma ei loobu omast otsusest. Mulle näib, nagu oleks teil õigus, härra advokaat. Kuid kas ma ei nõudnud liig odavat hinda, järelmõtlemata, oma surematu hinge eest, mis juba varakult määratud igavestele piinadele?

Advokaat kummardus vaikides, tõm-

bas laua alt välja suure vanamoelise, nurkadest kulunud pühvlinahast viiulikasti ja andis ta ettevaatlikult Paganinile.

— Võite ise teda vaadata ja isegi katsetada mängu. See on tasuta.

Paganini avas aukartlikult kasti kulutatud pronksist riivid, võttis välja ja laotas lauale laiali kolm katet, mis mähkisid mänguriista: sametise, seemisnahkse ja siidise, ja vaata, kütkestav viiul, tõstetud kõrgele üles, ilmus kogu omas ilus, nii vangistavalt sarnlev oma ehituselt ilusa kehaga alasti naise kujule, väikese peaga, pika peene kaelaga, lamedate õlgadega ja õrna taljega, mis läks üle võimsaiks, lainetavaiks puusadeks.

— See ei ole Stradivaarius, — hüüdis Paganini vaimustunult, — kuid see ei ole ka Amati, Guarnero ega Guadanini! See on ideaalne viiul, inimene ei suuda luua paremat, ei võigi! Seega, tähen-dab, lubate mulle veidi mängida temal?

— Ja... palun — avaldas kurat nõusolekut, — kuidagi uniselt, igavalt ja vastu tahtmist. — Ütlesin teile juba.

Viiuli keeled olid juba hääldatud ja poogen mõõdukalt kalofooniumiga määritud. Kui aga Paganini algas temal võimsat soravat improviseeringut, siis ta isegi taipas esikord — milline suur and peitus temas, mis oli seni sumbutatud vaesuse tõttu. Ja ta ütles peaaegu rõõmsalt:

— Peremees, olen teie teenistuses ja tänan teid targa nõuande eest. Kuid miks, öelge mulle — kui see ei tee teile ainult raskusi, — muutusite äkki nii tusaseks, nagu oleksite pahane mulle?

— Kui öelda tõtt, — sõnas kurat toollilt tõustes — mind veidi kurvastab see, et osutusite võrratult andekamaks, kui suutsin kujutella. Kuid, sõna on sõna. See viiul — on teie, valdage teda eluaeg. Siin on veel väike kotikene kulda; niipalju esialgu. Homme tullakse teie juure: rätsep hooviülikonnaga ja parim Wiini juuksur, ja ühe päeva pärast teie astute üles tol muusikalisel võistlusel,

mida korraldab ertshertsog ise. Nüüd olge nii lahke, kirjutage alla, vaat' siia rea juure. Nii. Hästi. Merssi ja nägemiseni, noormees.

— Peatseni?" küsis kavalalt veneetslane Paganini.

— Vaat seda ma juba ei tea, — vastas kurat kuivalt. — Arvan, et teile sobiva ajani, mitte varem. Sest teie ei palunud ju minult seks igavikku?... Minu komplimendid, maestro!

* * *

Kurat ei petnud Paganinit milleski. Kõik läks ette nähtud kava järgi. Pärast muusikalist turniiri troonipärija juures tõusis otsekohe kesktaeva Paganini täht, hiilgas pimestavalt ja ei kahvatu tänapäevani. Kuid Nikolo Paganini ise oli õnnetuim inimene maailmas. Rahuldamatud kired, täitmatu auahnus, metsik rahaahnus ja seejuures pöörane, väiklaseim kitsidus; meeletu kadedus mitte vaid endiste kuulsuste vastu, mitte ainult kaasaegsete, vaid ka tulevaste suurte viiuldajate vastu, mürgitasid ja hävitasid ta hinge. Sageli ta kirjutas oma muusikalised teosed nii raskeis nootide kombinatsioonides, milleid sai viiulil ette kanda tema üksi, kuid ta pidi tahtmata tunnustama, et kunagi tuleb teine muusikus, kes mängib paremini neid saatanlikke silbimõistatusi, kes läheb kaugemale temast. Ja seda tulevast ta vihkas juba enneaegu.

Saades miljonäriks, ta siiski korjas tänaval pabereid, nõörijäänuseid ja iga-sugu teist prügi, ja tema päevane ülespidamine ei maksnud kunagi üle taalri.

Kui palju toredaimaid naisi, kes olid joobunud ta üliloomulikust kunstist, tulid ta juure, et anda talle iseenda, oma südame, saatuse ja vere, ja alati ta pööris ära neist põlastavalt, olles veendunud, et nad tahavad ta kulda. Kuid ühele tähtsale daamile, riiginõukogu esimehe abikaasale, kes soovis jagada temaga kuulsust ja rikkust, ja armastust ning abielulahutuse häbi, ta üt-

les, paisates lauale mõned väiksed rahad: — Andke oma mehele edasi need kolm kröitsert. Ta andis nad mulle kunagi selle eest, et ma ei mängiks enam viiulil; teid aga palun lahkuda, harjutan praegu...

Kui paljuid innukaid sõpru ja austajaid ta tõukas endast jämedate sõnadega: — Sa jooksed mu raha järgi, või tahad saada osa mu kuulsusest.

Tõeliselt ta oli haletsemisväärne ja kannatas sügavalt, ja tal ei olnud ühtki lohutust. Sest ta ei uskunud kellegisse.

Kui aga saabus surm, ja tuli ta juure Hall Nootar, Paganini ütles talle rahulikult:

— Peremees, olen valmis. Kuid ütlen teile, et minu elus polnud rõõmu.

Hall Nootar vastas väsinult:

Ja, tõtt öelda, ka minul polnud teist tulu. Meie mõlemad tegime halva lepingu. Vaadake lepingute nimestikku. Siin teie nime pole üldse. Ta on kustunud, kellegi poolt maha kriipsutatud.

Kellegi poolt, keda meie ei söanda nimetada.

*

— Mida hakkab siis nüüd peale? — küsis Paganini alandlikult.

— Mitte midagi, — vastas Hall Nootar. — Mitte midagi, mu sõber. Olen teiega tasa juba selle tõttu, et ei jätnud vahele ühtki teie kontserti. Seda pandi mulle ülemuse juures pahaks. Kuid ka teie omakorda olete tasa sellega, kelle nimi oa nimetamatu. Näete — tõeline kunst ei olene meist, vaid temast, kuid kes tasub need arved? Jumalaga. Nüüd igavesti. Viiuli jätan teile. Ah, ei! Ärge kartke mind. Need on vaid väiksed teenistuse pahandused. Jumalaga siis...

Hommikul leiti kuulus Paganini surmuna; ta laup ja kortsud olid, nagu eluajalgi, uhked ja valjud. Ta huulil levis aga õnnis õnnelik naeratus. Kuratlik viiul oli kadunud igaveseks.

Kiri ülikooli uksele.

Georgij Pirašov.

O, du, schöne Heidelberg.

Üliõpilastaul.

1. M a d o n n a d.

Neid on liig palju siin, neid niiskusest külmetavaid madonnasid. Riieetatud kergeisse särgikesisse, nad kummarduvad üle kaevude, kleepuvad majade esikülgedel ja sirutavad oma purunenud käsivarsi ristteede kohal.

Ajuti näib, nagu ohkaksid madonnad. Ja veel! ega pole ju nii kerge elada läbi aastasadasid. Ometi ärge mõtelge, et nad on jäetud unustusse: linn mäletab oma madonnasid; ta kubiseb madonnadest, too roman-

tiline linn. Ta elab minevikust, ja minevik elab temas.

Romantika „ilus“ aeg. Kujudel ta on püsinud meeles. Neil pole põhjust nukrustada.

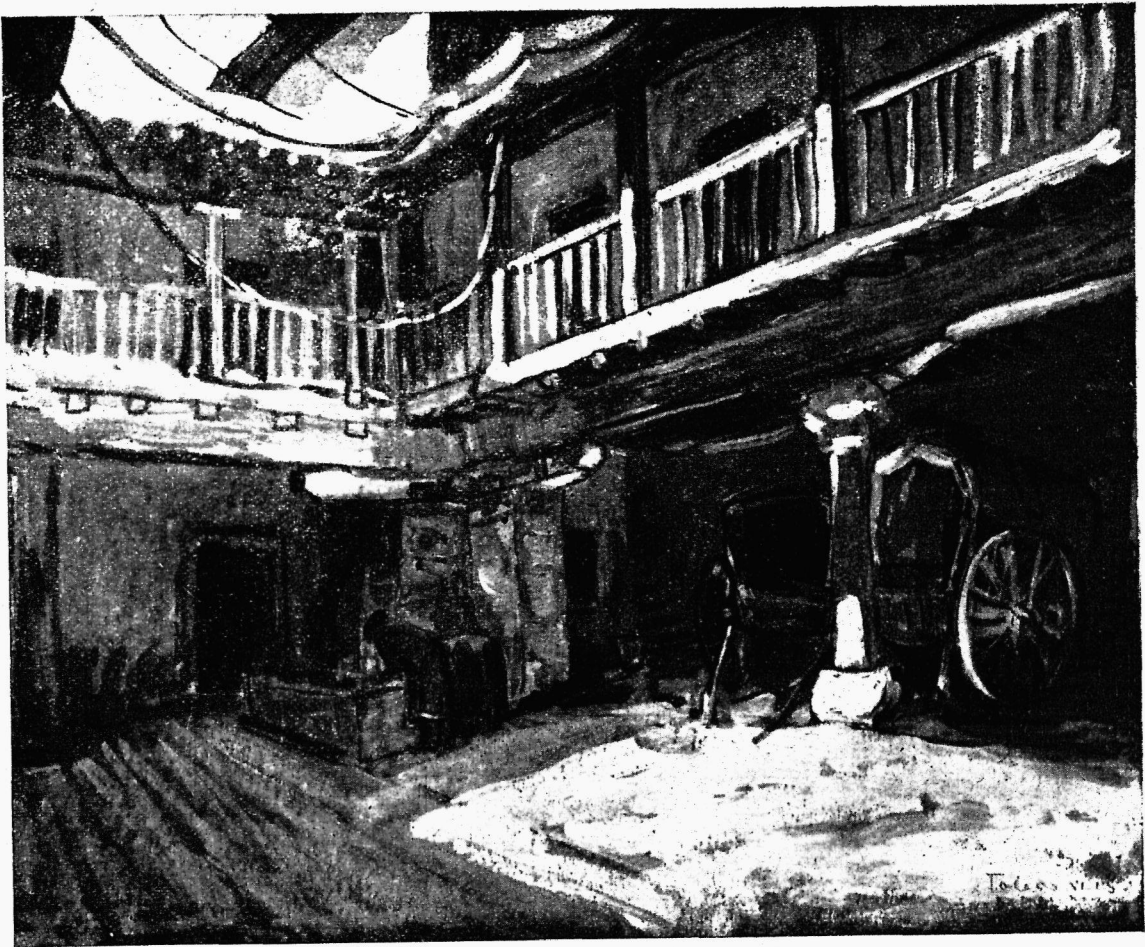
Kas ei ole aeg tõesti jäänud peatumata? Ülikooli kella osutid on ammugi tardunud. Linn elab minevikus.

Ometigi...

Heidelbergis käib tramm. Ta väga ei pelgagi madonnasid. Väiksel aeglasel Heidelbergi trammil pole traditsioone.

Juhed sumisevad tänavail.

Hoides pea kohal sinist tähte, liigub väikene vagun.

R. NYMAN.

Hoov Hispanias.

Madonnad pole rahul. Riietatud kergeisse särgikesisse, nad tõmbuvad kõssi, need pragunenud kivist kujud, üles tõstetud kätega.

Kus oled sa, romantika?

2. O, du, schöne Heidelberg!

Paberossiotsad kõnniteil hakkavad valendama. Need valged täpid ennustavad pööret. Nad erinevad üha selgemalt ja selgemalt, öö jooksul niiskunud paberossiotsad.

Tuul haarab ajalehe ja keerutab teda tahtmata tänaval. Tänaval on sinakas valgus. Ajaleht langeb tagasi tänavakividele ja, haaratud uuest tuulepuhangust, sahistab oma kärisenud veeri. Ta sarnleb joodikule, kes vaarub ühe laterna jalalt teise juure.

Kuid ärge arvake, et tuleb hommik. Loodus ei tähenda siinjuures midagi.

Sest härrad korporandid pole veel läinud koju. Heidelberg ei käi päikse, vaid üliõpilaste järgi. Neist on tingitud päeva ja öö vahetus.

Kuid nad juba lähevad. Bursidel on taaruv käik. Karedad kurgud.

O, du, schöne Heidelberg!

Nad sammuvad anireas. Neil on ühesugused liigutused. Igatiiks teeb seda sama, mis tema eelkäija. Kolmevärvilised mütsikesed kitsaste veertega. Kolmevärvilised lindid üle öla.

Mõningate näol punakad armid.

Need on — kangelased. Nad võitlesid mensuurel. Nad tõestasid oma vaprust.

Madonnad ja bürgeriprouad on uhked neile, veel elab vana saksa vaim. Es lebe das Vaterland. Los!

Kangelased seisavad vaevalt ja-lul. Kangelased on rasked õllest, suurepärasest Müncheneri õllest. Temast keerleb peas. Kuid mis sellest? Ühel neist tuleb mõte:

— Ümber riputada sildid.

Kõik asuvad tööle. Hommikul

Heidelberg ei tunne end ära. Pagariäri asemel inimesed lähevad apteeki. Sadulsepa asemel — ämmaemanda juure. See saab olema lõbus pilt, härra šutsman.

Šutsman naerab. Ta kõigutab pead ja naerab. Ta ei pane tähele korrariikumist. Ta tunneb härrasid üliõpilasi. Siin ei ole ju mingit poliitikat. Bursid võivad lõbutseada niipalju kui süda kutsub. Isand šutsman naerab.

— O, du, schöne Heidelberg! O, du Jugend!

3. Käesurumine.

On liiaks pidulik päev, et härrad korporandid unustaksid selga panna univormi. Valged ratsapüksid. Kõrge säärega saapad. Värviline munder. Mõök.

Korporatsioonid rühmadena, oma lippudega, lähevad läbi linna.

Mängivad orkestrid.

Tütarlapsed naeratavad ja saadavad õhusuudlusi.

Linn tervitab burše.

Korporatsioonid asetuvad rühmadena ülikooli sissekäigu juure.

Täna on semestri esimene päev.

Täna on uute üliõpilaste vastuvõtt. Päev, mil rektor nõukogu juuresolekul surub värsquete „kaasvõitlejate“ kätt.

Mütsid välguvad õhus. Ah, need kolmevärvilised korporantide mütsikesed.

Uued üliõpilased astuvad ülikoolihoonesse. Nad on kohmetud. Nad ei tea, kuidas end ülal pidada.

Pidulik sündmus toimub aktusaalis.

Kuued vahelduvad mundritega. Kuued tunnevad aukartust mundrite ees.

Lipud voogavad.

Kõrge kasvuga teener tressidega ilustatud mundris astub uksest sisse. Tal on käes kepp.

Kära vaheldub vaikusega.

Pedell lööb kepiga vastu maad ja hüüab:

— Härra rektor ja kõrge nõukogu!

Seal nad on, need Heidelbergi prohveessorid. Nad järgnevad rektorile. Nad on riietatud mustadesse toogadesse ja kannavad musti mütse.

Nad veel siiani kannavad oma keskaja riidetust, need 20. sajandi õpetlased. Must mütsikene — on teaduse sümbol. Must mütsikene, millest need vanamehed unistasid, kui olid buršid.

Ärge sellepärast kallale tikkuge sellele väiksele mustale prohveessori mütsile. Tema ees peab olema aukartust. Ja äsja vastu võetud üliõpilased austavadki teda.

Nõukogu asetub laua ümber, mis on kaetud rohelise kaleviga.

Rektor peab kõne.

Mõned laused ladina keeli. Mõningad tsitaadid kreeka mõttetarkadelt. Seepeale kallist kodumaast, Vaterland'ist, mis peab olema, kui mitte relvade, siis teaduse abil, võimsaim kõigist maailma maist.

Deutschland, Deutschland über alles.

Ovatsioon.

Hümn.

Rektor istub. Vanamees on väsinud. Ta võtab mütsi maha ja pühib siidrätiga higi.

Pidulik minut on käes.

Rektor hüüab välja nimepidi uusi vastuvõetuid. Ta annab neile matrikli ja surub kätt. Sealjuures rektor kõneleb:

— Olge uhked, olete nüüd üliõpilased.

Väsinud rektori hääl hakkab kähisema. Päeva lõpul ta enam ei saa kõnelda.

Värsked tudengid uhkeldavad oma seisusega. Vanemate kaasvõitlejate juhatusel nad õhtul lähevad Bierhalle'sse.

Nende esimene tund siin käsitab küsimust, kuidas juua õlut.

4. Ood ladina keelele.

Heidelbergis on üle viietuhande üliõpilase.

Kõik nad kõnelevad ladina keelt.

Heidelbergis on mõnisada prohveessorit, magistrit ja doktorit.

Kõik nad kõnelevad ladina keelt.

Ladina keel ei ole sugugi surnud keel. Kes selles kahtleb, külastagu Heidelbergi.

Peeneimaid mõtteid, teravaimaid nüansse saab edasi anda vaid ladina keeles.

Nii mõtleavad prohveessorid.

Selles on veendunud üliõpilased.

Vasksed valatud ladinakeelsed laused helisevad ülikooli koridores. Prohveessorite kateedreilt kuulajate pähe langeb kuldne Rooma vask. Siit teda kantakse tänavaile. Vallutatud temast, vaikivad bürgerid.

Kes sõandaks vastu vaielda mõttele, mis on väljendatud ladina keeles, mõttetarkade ja teoloogide keeles?

Ladina keel — see on raudriie, millesse peidetakse mõtte õrn kangas. Selles raudriides on mõte — puutumatu.

Ladinakeelne tsitaat vajutab alla prohveessorite vaieluste kaalud.

Kõnekunsti eeskujuks on „suure” Cicero kõned.

Noored doktorid, kes arvavad end olevat materialistid, harutavad:

— Miks Marks ei kirjutanud ladina keeles? Nüüd ei oleks keegi Heidelbergis sõandanud talle vastu vaielda. See oleks olnud täieline materialismi võit.

Muuseas, kas ei mõtle nii ka neokantiaanlased.

5. Kaasvõitlejad tahavad süüa.

Frau Vels — on pansiooni perenaine.

Ta oskab toita üliõpilasi. Ärge arvake, et see on nii lihtne.

— Ei ole vaja ainult valmistada lõunat, vaid peab äratama isu, — kõneleb frau. — Neil peab suu jooksuma vett. Mõistate? — ja ta muigab. Tüse keha lõhnab köögiga. Frau Vels uhkustab sellega. Örn kaste lõhn peab läbi immutama terve korteri. Ta peab kõditama ninasõõrmeid.

Frau Vels andub mälestisile. Need voolavad kui sulatatud rasva joad. Igatiüks tahab neisse kasta oma leivatüki. Silmad hakkavad hiilgama. Ja veel, see oli jumalik aeg. Suurepärase toit. Nüüd pole enam säärast. Hindadest rääkimata. Eriti halb on seapraad. Mein Gott, need olid rasvast tilkuvad lihatükid. Kollane rasv, kui mesi. Ta pritsis rasva, see seapraad. Sulas keelele kui vahukoor. Kõditas suulage. Vaata, milline oli seapraad vanal Saksamaal.

Tookordne vorst oli mahlakas, mitte nii nagu praegu.

Kõnelejate kõhud niiskuvad mahlast. See tõuseb üles mööda söögitoru ja paneb näärmed tugevamini töötama.

Bursid ei kannata välja. Nad hakkavad haistma õhku.

— Lõhnab, — ütleb üks neist, see, kelle nägu sarnleb lossi löödud plekk-karbile. Kaasvõitleja joobub vaevalt tuntavast köögi aroomist.

Kui frau Vels on jõudnud Brüsseli kapsasteni, tunneb ta end rahuldatusena. Nüüd vast helpijad oskavad hinnata ta keedukunsti. Nad on näljas. Kogu nende olemus väriseb vaid toidu nimetamisest. Mis saab küll siis, kui ta kutsub nad söögituppa.

Frau Vels sulgeb silmad. Ta näeb mõttes ülevat pilti: kaetud lauda.

— Nüüd on härrad üliõpilased

näljas, — sõnab frau Vels ja tõuseb üles.

Minnakse söögituppa grammofoni helidel. Ta on ammu juba külmanud, see sisisev ja kähisev mänguriist. Paistab, tal on kurgu katarr. Kuid toreduse pärast vajatakse muusikat.

Härrad kaasvõitlejad tahavad süüa.

6. Goethe ja vahtmeister.

Suur kivist pink. Just jõe kaldal. Siit on näha tervet linna ja ühte Nekkari käänudest.

Elamugav pink. Kuid iga Schlosspargi külastaja loeb oma kohuseks istuda temal kas või kaks minutit. Sest see on — sama pink, millel Heidelbergis olles armastas istuda noor Wolfgang Goethe. Kas ta ei kirjutanud siin oma luuletisedki? Heidelbergi bürgerid on veendunud selles. Vaadake ometi, milline vaade on siit linnale. Kas teie ei märka romantilist suitsuvinet katuste kohal? Ega asjata, tõesti, ei istunud siin poeet.

Ajalooline pink.

Tema toele on kratsitud:

„Siin istus vahtmeister K... naisega.”

Ah, nähtavasti temagi tundis romantika magusust. Kas selles ei peitugi tolle asjaolu saladus, et politseiametnik keelas valjumalt rikkuda pinke? Temal, kõneldakse, istunud Goethe...

7. Muinasjutt vaadist.

See ei ole sugugi Swifti „Muinasjutt vaadist”, ei ole ka Boccaccio novell vaadist. See on — muinasjutt Heidelbergi vaadist, mis on lossi keldris. Muuseas too ei olegi muinaslugu, vaid rahvajutt. Rahvajutt, mis on saanud linna uhkuseks. Tema, selle kuulsu vaadi juure ei tule vaid turistid. Heidelberglased armastavad oma vanavara. Pühapäeviti, ilusa ilmaga, nad tulevad lossi

F. SANNAMEES.

H. Kompuse büst.

sellepärast, et vaadata suurimat va-
terlandis, võib olla isegi terves maa-
ilmas, vaati. Heidelberglased vaatle-
vad teda ja vangutavad pead. Või
veel: seda vaati on kogu tema mit-
mesajase olemuse ajal täidetud vaid
kolm korda. Vaata milline vaat!
Keegi ei tea ta mahütavust. Kuid
kõik teavad, et ta on ainuke.

Kõrval seisab narri kujutus. Vaat
ja narr — kaks möödunud lõbude
mälestiseset. Kõneldakse, et pidut-
sejad asetusid istuma samale vaadile.
Siin nad ka tantsisid.

Temas pole enam õlut, ta on tühi.
Ta kõmiseb, kui teda lüüa jalaga.
Ohoo-hoo! Ta kõmiseb!

— Meie esivanemad oskasid lõ-
but seda, — kõnelevad bürgerite nai-
sed.

— Nad oskasid juua, — karjuvad
buršid.

— Proosit!

Vaat — see on möödunud võimu
mälestissammas.

Lossi tühemeis ilutsevad hertso-
gite ja markkrahvide kujud. Siit nad
vaatavad alla Heidelbergile.

Mäejalal, kus asub loss, venib
lindina Nekkar. Nekkaril sõuavad
paadid. Vastaspoolsel kaldal — on
„mõttetarkade tee.”

Tudengid ja bürgerite naised vaa-
tavad hämaruses ujuvat linna.

Bürgerite naised õhkavad. Neid
paneb igatsema romantika.

Nende selja taga valvavad mark-
krahvide kujud kuulsat vaati.

8. „Sõiduta mind koju.”

Terve linn tunneb teda. Bürge-
rite proudad vaatavad oma tillukesist
aknaist, kui ta läbib tänavat. Kord-
nikud annavad au. Prohveesso-
rid suruvad ta kätt. Tudengid vahva
näoilmega võtavad maha selle ini-
mese ees oma mitmevärvilised müt-
sid. Poisikesed vaatavad järgi ja
ohkavad.

Kes on ta?

See inimene ei kannu sõjaväelase
mudrit. Ta ei ole kunagi olnud oh-
vitser. Ometi rõhutab ta korrapä-
rast sammu.

Hall, taljes, veidi kulunud kuub
istub peaaegu samuti kui munder.
Ebaharilik, võrratu kõrge tärgelda-
tud krae. Kirju kaelaside. „Šim-
mid”, mis on nii teravad, et näib, et
nendega võib läbi torgata auto
kummi.

Inimene jalutab linna mööda, na-
gu oma majas.

Too inimene tunneb tervet linna.
Või veel: ta on ju suure vaimu
kandja. Temaga ei uhkeldata pör-
mugi vähem, kui kuulsa vaadiga.

Kes on ta siis, too inimene?

Poeet. Stefan George.

Poeet, keda tunneb Heidelberg,
võib olla veidi ka väljamaa, kuid kee-
gi, või õigemini peaaegu mitte keegi
— Saksamaal endas.

Heidelbergi prohveessorid nimeta-
sid ta Goetheks — „teiseks Goe-
theks.” See oli veidi skandaalne. See
oli liig ootamatu prohveessoreile enes-
telegi.

Oo, ilusal Heidelbergil on millele
uhke olla:

Uus Goethe elab temas.

„Teine Goethe” läheneb voo-
rimehele ja ütleb:

— Sõiduta mind koju.

Kogu linna elanikud peavad tead-
ma kuulsa poeedi aadressi. Häda sel-
lele voorimehele, kes seda ei tea.

Stefan George mõmiseb.

— Kui-das, tema ei tea aadressi?

— Ta on haavatud. Ta tuleb sõidu-
kist maha ja läheb ära. Kutsub teise
voorimehe.

Poisikesed vaatavad sõitjale
järgi.

Tudengid võtavad maha värvi-
mütsid.

Heidelbergi prohveessorid järgmi-

sel päeval panevad kirikuvande alla mehe, kes ei tea: uue Goethe aadressi.

9. Auerbachi keller.

Ärge arvake, et Auerbachi kõrts on vaid Leipzigi.

Auerbachi kõrts on igas saksa linnas.

On ta ka Heidelbergis. Sest Heidelberg — on tudengite ja prohvesorite linn.

Võlvitud lagi, kaetud nõega. Väiksed gooti aknad mitmevärviliste klaasidega, millistele on maalitud rüütliid ja daamid.

Seintel vapid hüüdsõnadega:

„In vino veritas.”

„Wein, Weib und Gesang.”

Nõrk hall valgus.

Inimeste varjud haaravad õlgadega lage. Nagu tahaksid nad teda toetada. Neid on liig palju, neid varjusid. Nad liiguvad. Sellest näib, et keldrikene on täis inimesi.

Värvimata tammepuust lauad. Pea igal neist seisab vaskne rüütli kujukene, kes hoiab käes väikest lipukest. Ned lauad — on puutumatud. Ainult härrad korporandid tohivad juua ja süüa nende laudade taga. Kes rikub seadust, saab väljakutse duellile. Korporatsiooni au on üle kõige.

Korporandid joovad. Või veel. Sest noorus on ju vaid kord elus. Kes pole olnud purjus, pole olnud ka noor.

— Los!

Buršid veavad kihla. Kes joob neist kolmkümmend šoppenit õlut? Kõik tahavad saada õllekuningaks. Igaüks neist igatseb endale ja linnale seda au. Buršid meelevad Bismarki. Ta ei olnud mitte ainult riigikantsler, vaid ka õllekuningas.

— Elagu härra Bismark. Ta jõi nelikümmend kannu õlut. Tal oli üheksakümmend kaheksa duelli.

Buršid joovad. Aegamööda nad jäävad purju. Mõned kukuvad laua alla.

Tubakasuitsu pilved tõusevad lae alla. Rüütliid ja daamid gooti aknaist vaatavad alla buršidele. Ja muigavad.

Buršid joobuvad. Nad meelevad Fausti. Kas ei kohanud doktor selles kõrtsis Gretcheniga? Ta oli õllekuningas, doktor Faust.

Ta elas Heidelbergis. Halbgott aus Heidelberg, kannud löövad kokku klaasist laupadega. Õllevaat jookseb lauale.

— Proosit, doktor Faustus.

Uks kriuksub. Sammud.

Joobnud buršid vaikivad. Vaatavad üksteise otsa. Panevad lauale kannud. Buršid pöörduvad ukse poole.

Kas ei tule viimati Faust ise nende juure kõrtsi?

Oo, ei. See on vaid šutsman. Must mantel. Lääkiv kiiver.

Šutsman karjub:

— Herr'n Kommilitonen. Polizeistunde.

Ja šutsman keerab tülitajat. Elekter kustub. Hall valgus voolab läbi mitmevärviliste akende Auerbachi keldrisse.

Kaks politseilist teadaannet:

1. „12. aprilli õöl leiti Lossi tänaval Heidelbergi üliõpilase Johann Kroschi laip. Roim sündis armukadedusest. Roimar tabatud. Ta osutus...”

2. „Õöl vastu 12. aprilli on tundmatute inimeste poolt kirjutatud ülikooli uksele: „Lenin.” Samasugused pealkirjad on tehtud kahele madonna kujule, mis seisavad ülikooli platsil. Määrimises ja rüvetamises kahtlustatakse ja on arreteeritud...”

Unenägu.

Anatole France.

Kõneldi unest ja unenägudest, ja Johann Marteau ütles, et üks unenägu olevat avaldanud talle unustamatut mõju.

„Oli ta ennustav?“ küsis isand Goubin.

„See unelm,“ vastas Marteau, „ei kujutanud endast õieti midagi erilist, temas polnud isegi mingit sidet, kuid temas esinevaid pilte nägin sarnase terava selgusega, et ma ei leia neile võrdset. •Midagi, mitte midagi maailmas ei ole mul nii meeles, midagi pole mind nii haaranud kui selle unenäo nägemused. Selle tõttu ta on huvitav. Tema läbi õppisin mõistma müstikute illusioone. Kui tarkus ja teadused mind maha oleksid jätnud, peaksin seda unenägu kindlasti ilmutiseks ja ma oleksin otsinud temast oma edaspidise elu sihtjooni ja põhimõtteid.

Peaaegu veel tähendama, et nägin seda und täiesti erilisis olukorras. See oli 1895. a. kevadel. Olin kakskümmend aastat vana, olin parajasti saabunud Pariisi ja elasin raskeid päevi. Tol õöl heitsin Versailles'is põõsa alla puhkama, pärast seda, kui ma polnud kakskümmend neli tundi midagi saanud hamba alla.

Ma ei kannatanud. Olin suigutavas uimas, mida vahetevahel katkestas teatud rahutuse tunne. Mulle näis, et ma ei olnud ärkvel ega maganud ka.

Üks väikene tüdruk, tilluke olend, sinise kraega ja valges põlles, läks videvikus karkudel mööda tasast muru. Iga sammu juures läksid kargud pikemaks ja tõstsid ta kõrgele, nagu kõnniks ta puukeppidel. Varsti olid nad pikemad kui paplid, mis kasvasid jõe kaldal. Keegi naine, kes märkas mu imestust, ütles:

Kas teie ei tea, et kargud kasvavad

kevadel? Kuid teatud silmapilkudel on nende kasv äärmiselt aeglane.”

Keegi noor inimene, kelle nägu ma ei näinud, lisas juure:

„See on arenemisperiood.”

Siis hakkasid, tasase, salapärase ka-hinaga, mis mind heidutas, rohulibled mu ümber kasvama. Tõusin üles ja jõudsin ühele aasale, mis oli üleni kaetud kahvatute, närbuvate, surevate lilledega.

Siin kohtasin Vernaux'd, oma Pariisi ainukest sõpra, kus ta sama viletsalt elab kui ma ise. Läksime kaua vaikides üksteise kõrval. Taevast seisis hiiglasuured läiketa tähed nagu kahvatust kollast rattad.

Teadsin, mis oli selle põhjuseks ja seletasin seda oma sõbrale:

„See on üks optilisi nähteid,“ ütlesin ma, „meie silm ei ole õieti seatud.”

Ja piinliku hoolega ning suure vaevaga pidasin talle ettekande inimsilma ja astronoomiliste prillide täielikust samasusest. Minu seletuse kestes leidis Vernaux närbunud rohuliblede vahelt hiiglasuure ümmarguse musta kübara, mille üht külge ilustas kuldne nöör ja teemantsõlg.

„See on linnapea kübar,“ ütles Vernaux.

„Ja, arvatavasti,“ vastasin ma.

Ja siis alustasin uuesti omi seletusi. Neid oli nii raske sõnades väljendada, et mul higi otsalt alla tilkus. Iga silmapilk kaotasin ma jutujärje ja ühtelugu algasin lauset:

„Suurte sauruste silmad, kes ujusid ürgmerede kuumas vees, olid samuti konstrueeritud kui prillid.”

Lõpetasin alles siis, kui märkasin, et Vernaux oli kadunud. Varsti leidsin ta uuesti üles ühes sügavamas paigas. Ta kõlkus piigi otsas haovirna kohal. Indiaanlased, kelle juuksed olid pea peale

seotud puntrasse, valasid temale mingisugust vedelikku pikast, hiiglasuurest lusikast ja pöörasid piiki vahete-vahel ümber. Vermaux ütles:

„Melanie on tulnud?”

Alles nüüd märkasin, et tal oli kana kael ja pea.

Kuid mõtlesin tol hetkel vaid sellele, kuidas Melanieid leida, kellest teadsin, et ta on kütkestavaim naisist.

Ma jooksin ja jooksin, ning kui jõudsin ühe metsa servale, silmasin kuuvalgusel pagevat kogu. Imekaunid punased juuksed langesid ta kuklale. Hõbedane valgus paitas ta õlgu ja sinised varjud joonistasid hiilgava selja keskjoone. Nägin selgesti, kuidas sinised varjud ta ilusail liikmeil kasvasid ja kahanesid, sedamööda kuidas jalg end astumise juures välja sirutas või paendus. Märkasin ka jala õrna talda. Kaua ja väsimata jälgisin seda kuju, kes omas hõlvkerge linnu käigu.

Kuid äkki kadus ta tihedasse udusse. Pagedes olin sattunud teele, mis oli nii kitsas, et lõppes väikese raudahjuga. See oli üks sarnaseid pika, nurgelise toruga ahjusid, milliseid tarvitavad kunstnikud ateljeedes.

Ta oli tulikuum; ülal istus lühikarvane kass ja vaatas mulle otsa. Lähemale astudes nägin läbi ta kõrbenud naha pragude, et ta keha sisemus oli täidetud hõõguva raudmassiga. Ta mäugus, ja ma sain aru, et ta tahtis vett saada. Et seda leida, astusin vilu kase ja saarepuu metsatuka veert mööda alla. Sügaval all kuristikus voolas oja, kuid kivi-pangad ja tihe päkapikutammede võsastik sulgesid mulle tee. Kuna ma ühele sammaldanud kivile istusin, vallandus mu pahem käsivars õlast täiesti valuta ja igasuguse haavata. Tõstsin ta parema käega üles, ta oli külm ja tundetu. Puudutus oli ebameeldiv. Mõtlesin järgi, et ma võin ta nii kergesti kaotada ja et ma nüüd kogu elu aja olin asetatud piinlikku seisukorda selle tõttu, et pidin teda valyama. Kavatsesin lasta teha ee-

benipuust kasti, et teda seal alal hoida, kui ei vaja teda.

Kuna ma niiskes kuristikus külmeta-sin, ronisin mööda metsikut teerada jälle mäenõlvakule üles ja jõudsin lagendikule, kus puhus nii vali tuul, et puud nagisedes maani kummardusid. Mööda kollast liivast teed tuli inimlohe, maapärane ja lihtne. Preester, orduvennad, usklikud olid muidu päris harilikud inimesed, kuid neil puudusid kõigil jalad ja nad liikusid edasi väikseil rattail. Baldahiini all tundsin ära abbé Lataigne'i, kes oli saanud külapreestriks ja selle üle kibedaid pisaraid valas. Tahtsin hüüda talle: „Olen täisvoliline minister.” Kuid hää! jäi mul kurku kinni ja hiiglasuur vari langes mu peale. Pead tõstes nägin ma, et see oli üks väikese tüdruku karkudest, mis nüüd arvatavasti juba tuhande meetri kõrgusel taevasse tungisid, ja väikest tüdrukut silmasin tillukese täpina kuu ees.

Tähed olid läinud veelgi suuremaks ja kahvatumaks, ja ma võisin eraldada nende seast planeete, milliste ümmargune kuju oli silmaga selgesti näha.

Arvasin isegi nägevat mõningaid plekke nende pinnal. Kuid need polnud sarnased Marsi, Jupiteri ja Saturni plekkidele, milliseid olin näinud varem astronoomilisis teoseis.

Nüüd tuli mu juure sõber Vermaux. Küsisin, kas ta näeb kanalisid Marsil.

„Ministeerium on kukutatud,” ütles ta mulle.

Ma ei näinud jälgegi piigist, mis oli temast läbi pistetud, kuid tal oli ikka veel kana kael ja pea ja ta tilkus millegist. Tundsin tungivat vajadust talle omi optilisi teooriaid edasi selgitada, ja omi seletusi sealt kohalt alata, kus olin jäänud peatuma.

„Suured saurused,” ütlesin ma, „kes kunagi ujusid ürgmerede kuumis vetes, omasid silmad, mis olid konstrueeritud kui prillikliasid.”

Selle asemel, et mind kuulata, astus Vermaux puldi taha, mis seisis maasti-

kus, avas mingi lauluraamatu ja hakkas valjusti laulma nagu kukk.

Pöörasin talle kannatamatult selja ja hüppasin elektrirongile, mis parajasti möödus. Sees leidsin avara söögisaali, milliseid leidub suurtes hotellides ja ookean-aurikuil. Laud oli kaetud kristalli ja hõbedaga. Naised dekolteeritud riietuses ja isandad frakes istusid pikas reas laua taga. Küünlajalad ja kroonlühtrid hiilgasid lõpmatu reana säravas valguses. Üks teenreid pakkus mulle mingit lihatoitu, kuid see lõhnas, ja mu süda läks halvaks, kui tahtsin ühe suutäie suhu pista. Mul polnud muuseas nälga. Võõrad tõusid juba lauast, enne kui sain suutäit süüa.

Kuna teenrid lühtreid ära kandsid, tuli Vernaux mu juure ja ütles:

„Kas sa ei pannud tähele dekolteeritud daami enda kõrval? See oli Melanie. Vaata ometi!”

Sealjuures osutas ta läbi ukse eesriiete, ja ma nägin väljas öös puude all pimestavalt valgeid õlgu. Hüppasin üles, et jälgida nõiduvat kuju. Seekord jõudsin talle lähedale.

Haistsin ta lõhna ja tundsin, kuidas ta minu puudutades värises. Kuid ta libises välja mu sülelusest ja ma hoidsin peos vaid juuri.

Nii lõppes mu unenägu.”

„Ja tõesti, on kurb,” sõnas isand Bergeret, kuna ta oma kõneviisi lihtsalt Stratonice'ilt laenas:

„Oma enese mina nägemus täidab meid õudusega?”

Irene Merriam.

William Locke' romaan.

5

5. peatükk.

Kui Minna oli veetnud Brightonis kaks nädalat, mis olid sunduslikud ühele poolele, kui abielluda maha kuulutamata, läks ta ühes Guyga kohe järgmisel päeval teatama endi kavatsusest.

Teisipäeval pärast Suviste pühi lullatati nad, võttes tunnistajaks vaid ühe inimese, Anna Kassaba, keda Minna võis täiesti usaldada. Köhn, küüru vajunud vanaeit tõmmu, üleni kortsus näoga, vaatas neid kustumata tulena põlevate silmadega. Saabus lõppeks ta lemmiku prints! Ilus prints! Ta ilu pärast andestas talle isegi selle, et oli kristlane. Kuid oli vaja täit armnstust Minna vastu, et lepitada vana naist selle kodanlise tseremooniaga. Tseremoonia lihtsus ja tagasihoidlikkus puudutas teda ebameeldivalt.

Registreerimisbüroo ametnik oli

juba vana inimene, vormi mütsis, pika valge habemega ja tuhmide silmadega. Teda ei huvitanud noored põrmugi. Ta olemusest paistis läbi väsinud kohusetunne, kui ta andis nõuetavaid seletusi ja kongus sõrmega osutas sellele kohale, kuhu nad pidid alla kirjutama. Ta tuletas meele vana raamatukaupmeest, kes teadlikult näitas ostjatele igavat, kurba raamatut. Talle tundus imelik, et nad siiski võtsid selle. Ta soovis neile õnne ükskõikse, hajameelse häälega.

Nad panid raha automaatkasti, said tunnistuse ja jätsid jumalaga. Ükski toiming ei sündinud nii külmavereliselt ega ebahuvitavalt kui see.

Väljudes tänavale, nad lahkusid vanaeidest, kes veel kaua vaatas neile järgi, kui nad sammusid uue korteri poole, millise oli üürinud Guy. Ta oleks meelsamini võtnud nad oma juure. Kuid ettevaatlik Minna kartis välja

anda oma saladust ta teenijale. Vana-eit ohkas, kui nad kadusid silmist, mõeldes sellele, kui ilusad lapsed saavad olema sellel paarikesel.

Vastabiellunud kõndisid hulga aega vaikides. Minna surus end tugevasti oma mehe käsivarre vastu, oodates, et ta kõneleks, kartes katkestada ta mõtteid, millised, — ta tundis instinktiivselt — olid tõsisemad tema omist. Teiseks, tseremoonia lihtsus mõjus talle masendavalt. See oli külm, inetu episood ta romaanis. See näis talle talumatuna. Ta kirglikult ihaldas jõuda lõppeks koju ja soendada end Guy süleluis. Nende elu näis talle hirmsa põrgu väravana. Ta vaatas aralt mehe otsa ja nägi, et see läks, pea visatud julgelt tagasi, õlad sirged, vaadates otse enese ette. Nüüd, kui ta oli ta vallutanud, heidutas teda võit. Teda valdas hirm. Guy tõeline ülalpidamine ümbritses teda läbipaistmatu müürina ja sulges ta secsmise maailma Minna eest. Mida teadis ta Guyst? Ta pead läbistas pahandav mõte, et Guy oli talle täiesti võõras inimene, kelle imeline painaja oli määranud ta saatuse valitscjaks. See mõte haihtus kiiresti, kuid jättis järgi tumeda hirmu. See kõik nii erines tollest rõõmusest, millist oli nautinud juba ette. Ta tundis, et puhkeb otsekohe nutma. Pahameel Guy vastu teda rõhuva meeleolu pärast suurenes kui painav valu ja surus ta südant. Kui karm oli see Guyst kõndida nii, pööramata temale mingit tähelepanu. Ta tõmbas tagasi oma käe. Guy võpatas, haaras kinni ta käe ja asetas uuesti tagasi oma käsivarre, surus teda siis tugevasti ja vaatas Minna tusasesse näkku.

— Vaene laps, — ütles ta, — sa oled erutatud. Jumalale tänu, et see kõik on juba minevikus.

Minna silmi valgusid pisarad.

— See oli hirmus, — ütles ta.

— Ja, aga see ei kordu enam kunagi, armas. Unustame rutem selle sünge vanamehe ja mõtleme sellele, mis

meid ootas. Sa pead olema rõõmus ja õnnelik oma esimesel abiellupäeval. —

— Kui sina seda tahad, — ütles Minna.

— Mina, kallis? — hüüdis ta, tundes südametunnistuse etteheiteid.

— Ja. Miks kõndisid sa kogu aja vaikides ja ei lausunud mulle sõnagi?

Minna nägu mööda voolasid pisarad, see virgutas mehe õrnuse, sulatas need jääkülmad kahtlustused, mis rõhusid teda ja sundisid vaikima. Ta tundis, et käitles Minnat karmilt. Ta oli tema naine ja miski ei suutnud muuta seda. Julm ja mõttetu oli nüüd veel urgitseda oma südames ja südame-tunnistuses. Tema oli Minna kurva meeoleolu põhjuseks ja, et tasandada oma ülalpidamist, ta hakkas sosistama talle kirglikult armastussõnu, mis pidid rahustama teda, pahandas temaga ta meeletute kujutluste pärast, püüdis selgitada talle oma hingelist seisukorda. Nad olid astunud tõsise sammu. Ta mõtles sellele, et hoiab oma kätes kogu Minna tuleviku. Naine lõi sarama.

— Nii rumal on nutta, — ütles ta. — Ent ma nii igatsesin sinult kuulda üht sõnakestki.

Guy puhkes lõbusasti naerma, et soetada kergemat meeleolu. Minna peab ka naerma, nagu see on kohane õnnelikule vast abiellunud naisele. Palus näidata talle oma laulatissõrmust. Minna tõstis üles oma kinnastamata käe; ta süda soenes uuesti, nähes nende sideme hiilgavat sümboli. Veidi hiljem, istudes Guy süleluis, ta jutustas talle oma armastusest oma vaikse, sügava häälega ja vallutas ta pikkamisi oma võluva olemusega, ilma et Guy seda tähelegi pani.

Nii algas nende abiellu. Joobumisetkeil nad kandusid taevasse, teistel tundidel nad sammusid mööda kõva maad, mis samuti näis neile paradiisina. Pühade möödudes, Guy pidi tagasi sõitma Londonisse. Õhtul enne ta lahkumist nad istusid laevasillal. Minna kahetses, et ta lahkub nii ruttu, et

jõudis lõpule nende mesikuu. Guy ei avaldanud sellist kahetsust.

Minna märkas seda, haavus veidi, kuid ütles tagasihoidlikult:

— Sa arvatavasti rõõmustad, et saad asuda jälle tööle.

Guy ei eitanud seda.

— Ma ei tohi kaotada aega, kallim. Näüd vajan rohkem kui kunagi varem oma tervet energiat.

— Ah, kui ometi poleks neid asju, — sõnas Minna vaikse kaebliku häälega. — Tahakin veeta kogu elu nii, nagu oleme elanud senini.

Guy vaidles vastu. Teda ei saanud nimetada fantastiliseks töömeheks, kuid ta pidas kõlblise tervise tingimuseks töö ja puhkuse ühendumist eluvõitluses. Ta palus andestada endale need proosalised sõnad. Minna puhkes naerma, nimetas seda vana naiste leiutiseks ja seletas, et varase virgumise kasulikkus on mingisuguste petiste väljamõeldus. Ta ei vajanud elus midagi peale armastuse. Temas peitus elu siht. See oli elu süda.

— Kuid süda ei saa elada iseendast, — tähendas Guy tõsiselt. Ta vajab lihaste katet, ta peab olema verrega täidetud. Mida tugevamad ja kõvemad on need välised seinad, seda paremini ta lööb.

— Mulle näib, et sina vaatled armastust kui elu välist ilu ja mitte kui elu südant, — sõnas Minna mõtiskledes. — Sulle on süda hoopis midagi muud.

— Kui poleks sind, kes jutustaks siis mulle, mis ta on? — küsis Guy õrnalt.

Minna surus end ta käsivarre vastu, mis võrus teda.

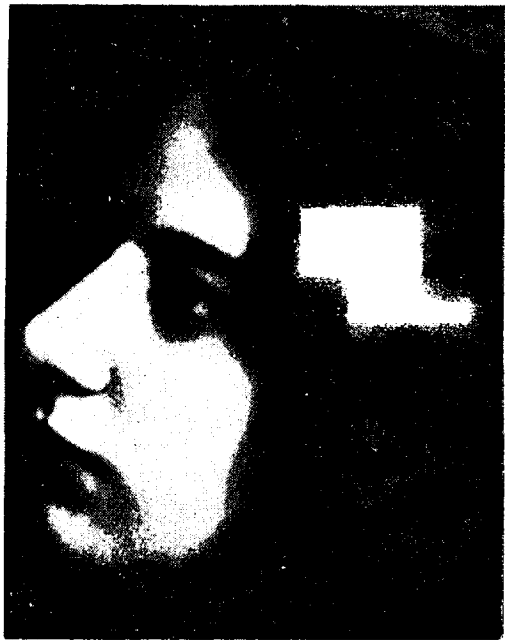
— Usun, et suutsin seda lõppeks, — ütles ta ohates. Loodan, et see on nii. Kuid mul on hirm, et külman ära, — paljas süda ilma keha tiheda katteta. Sa ei lakka mind armastamast, Guy? Kui sa mind enam ei armasta, suren ma. Guy vastas, nagu vastavad miljo-

neid mehi seitsaati, kui maailm on olemas; ta saab armastama teda ausalt, nagu käseb kohustunne, saab armastama teda truuult ta hinge, mitte ta ilu pärast. Hinge sügarusis aga piinas teda teadmine, et selles asjas ei saa tulla toime ilma jõupingutusteta tema poolt. Nagu tavaliselt, et hoiduda südametunnistuse närimisist, ta hakkas tegema suuri sõnu.

— Tahan armastada sind pimesi ja kirglikult viimse hingetõmbuseni.

Esimesel hommikul Londonis ta tundis igavust Minna järgi. Ta poissmehe korter tundus talle külmana ja ebahubnsena. Eine, mida tõi talle uksehoidja naine, kes täitis tal teenija aset, oli imeliselt ebamaitsev. Ajaleht, mis lebas ta ees, ei suutnud talle asendada Minna õrna näokest ega armast vadelemist. Ta veendus, et armastab teda tõesti. Kuid jõudes kontorisse, ta leidis seal ees asja, mis nõudis talt kogu tähelepanu. Juba poole tunni pärast ta unustas Minna. Minnes einetama, ta tundis meeldivat rahuldust raske töö teostamisest. Restoranis ta kohtas ametivendi ja nautis uue huviga kõneldust nendega. Tullis pärast lõunat klubisse, ta istus tühja tugitooli, suure ajalehe väljaandja kõrvale, kes avaldas kõigile, kes liikusid temaga, oma geniaalse isikuga nõiduvat mõju. Talle anti üle kaks kirja: üks Minnalt, kes kirjutab, nagu nad olid kokku leppinud, klubisse, teine Irenelt. Ta esmalt avas naise kirja ja luges ta läbi teesklematu mõnuga. Kõik, mis Minna kirjutab, oli läbi imbutunud kurbusest. Ta ootas järgnevat päeva, mil näeb teda jälle. Terve kiri õhkus julge naise taltsutamatus kirest. Ta astus laua juure, lõpetas seal Minnale alatud kirja ja viskas klubi kirjakasti. Seepeale hakkas lugema Irene kirja. Viimane pööris tema poole palvega tulla komitee koosolekule pool kümme. Gerardil polnud aega ja ta ei saanud tulla. Irene heitis talle ette ta pikaajalist puudumist, igatses temaga kõnelda ja saatis selle

EESTI ILUSAMAID NAISI
ILUDUSVÕISTLUSEL 1930

„Juta”, Virumaalt.

„Kaste pärl”, Tallinnast.

kirja klubisse, lootes teda sealt ruti-
mini kätte saada.

Kauaaegne harjumus sundis teda
arvestama sarnaste palvetega kui käs-
kudega. Ta oleks loobunud kõigest
muist kohustusist, kui aga oleks saanud
Irenele headmeelt valmistada. Pool
kümme ta oli juba koosolekul ja istus
Irene kõrvale laua taha, kes oli hoid-
nud talle koha enda läheduses. Koos-
oleku lõppedes, nad sõitsid koos raud-
teel Senningtoni.

— Mis tegite kogu aja? — küsis
Irene, kui nad vaevalt olid jõudnud
istuda vagunisse.

— Nautisin elu, — vastas Guy.

— Nii ma arvasin.

— Miks?

— Sellepärast, et öeldakse, et see
nõrgendab mälu. Ja teie olete nähta-
vasti meid unustanud.

— Võtan vastu teie peapesu, —
vastas Guy alistuvalt. — Nüüd jutus-
tage mulle kõigest sellest, mis olen
unustanud.

Irene jutustas talle oma vähesed
uudised, nähes, et Guy ei tahtnud aval-
dada täpsemalt oma seiklusi. Jutus-
tas talle vaeslapsest, kelle oli võtnud
oma hooldamisele.

— Teie ei oska kujutella, kui ter-
veks ja lõbusaks tüdrukuks ta on muu-
tunud. Katsun teda paigutada püha
Katarina kooli. Järgmisel nädalal on
valimised. Loodan, ta võetakse vastu.

— Arvasin, et jätate ta oma juure,
— sõnas Guy.

— Tahtsin seda isegi alul. Mul on
kindlasti suur puudus temast. Kuid
Gerard kõneleb, et nii on parem tüdru-
kule. Ta on nii mõistlik, teate ju.
Mõeldes mehe headusele ja tarkusele,
Irene silmad hakkasid särama õrnusest,
mis andis ta näole ebaharilikult lapsiku
ilme.

Guy ei vastanud midagi, nõjatus
tagasi diivani seljatoele ja vaatles Ire-
net üle neid lahutava kauguse kupees,
millises nad olid üksi. Ta vaatles ta
nägu ja imestas, et seal polnud kübetki

praktilikkust ega asjalikkust, ja nautis
ta noort tütarlapselikku kuju. Irene
kummardus ettepoole.

— Miks vaatate minule nii? — kü-
sis ta naeratades.

— Süvenesin teie näo poeemi ja lu-
gesin oma lemmikkatkendeid, — vastas
Guy pooleldi tõsiselt.

— Millised need siis oleksid?

— Oo, ei hakka ometi mina teile lu-
gema Shakespeare'i komöödiaid, — üt-
les ta naerdes. — Teie ei tohi nõuda
seda.

See teravmõtteline tähendus viis
Irene kergemeelsesse meeleollu. Nad
hakkasid harutama, millised näod on
inimestel üldse. Mõned sarnlesid jut-
lusile, teised hümnidele, kas vanaaeg-
seile või moodsaile, mõned andetute
poetide teostele. Irene tahtis teada,
milline oli ta enda nägu. Guy ütles,
et see olla ood. Võrdlus meeldis Irenele
ja ta tänas Guyd. Lapsena ta oli olnud
täiesti inetu. Kõneledes sarnast tühja-
tähja, nad jõudsid Senningtoni. Guy
saatis Irene maja ukseni.

— Mil tulete lõunatama?

— Ülehomme, — vastas Guy pärast
lühikest järelemõtlemist. Nad surusid
üksteisel kätt, ja Guy ruttas kergete
sammudega kodu poole. Ta tundis end
õnnelikuna, lõbusana, sootuks teise ini-
mesena. Norg, mis vaevas teda hommi-
kul, oli kuhugi kadunud: Päev algas
kaotuse kurva teadmiselega, kuid lõppes
leiu rõõmustava tundega. Ta isegi
imestas seda muutust. Lugu seisis sel-
les, et päeva mitmekesisus, mis viis ta
lähedasse ühendusse välisilmaga, mis
oli täis tööd, mõtteid ja sümpaatiat,
osutus ta suikunud energia uueks vir-
gutusjõuks. Ta mõistis seda, kui mee-
lestas kõike seda, mis oli juhtunud tol
päeval. Ja oli olemas asju, mis muut-
sid elu elamisväärseks. See kõik kokku
kujundas elu südame. Nendeta ta võis
hukkuda isegi. Armastus, isegi kõige
värskem ja noorem, mitte vanem kui
24 tundi, oli vaid kaunistuseks, ta an-
dis elule ilu ja heredust; kuid ta ei ol-

nud elu süda! Guy oli aus ja ebaaus ühtlasi. Asjaolu, et ta oli veetnud naisega lahusoleku esimese päeva rõõmustavas ühenduses välisilmaga, oli liig tõenäoline, et ta poleks saanud seda endamisi tõeliselt tunnustada. Kuid sügaval hinges kiirgas selle tõe leek, mis kõneles talle, et armastus oleks võinud olla elu südameks, rikkaks elustavaks tundeks, milline aga polnud ta armastus Minna vastu. Ta võttis taskust naise kirja ja luges selle veelkord läbi. Ta süda tõmbus valusasti, kui ei tunnud lahusoleku nukrust. Siis mäletas ta tahtmata nende õnne tunde ja andus uuesti nende uimastavale võlule.

— Vaene laps, — ütles ta valjusti.

— Kuidas ta nukrustab praegu,

Ta istus kirjutuslaua taha.

— Armas naisuke, — algas ta. — Tahaksin praegu olla sinuga...

Ja tal hetkel ta oli täiesti otsekohene.

6. peatükk.

— Pean tõsiselt kõnelema sinuga, mu laps, — ütles Israel Hart.

Kõnelus leidis aset isa mugavas kabinetis, mille aknad läksid aeda, millises esimesest pilgust torkasid silma hiiglasuur kirjutuslaud ja ebaharilikult paks tulekindel kapp.

See oli sügisese pühapäeva pealelõunal. Lõbus tuli kaminas valgustas paksu türgi vaipa ja heitis värisevat valgust piltide läikivale pinnale, mis olid riputatud toa seintele.

Liiakasuvõtja istus laua taga, hoides kirja käes, kui pöördus Minna poole tähendatud lausega. Ta oli üle kuuekümne aasta vana, tüse kujult, ebamääraste näojoontega, halli juukse ja habemega. Ta välimuses oli ta tõu tunnusemärgi ja ta ilmest võis aimata ta ametit. Ta näol puudus täiesti hing. Igavene rahaahnus andis ta silmadele karmi ilme ja muutis tähtsusetuks alumise näo osa. Sarnaseid nägusid võib kohata palju. Vaatamata kõi-

gele, ei võinud Israel Hart'i nägu nimetada ebameeldivaks, temas oli isegi teatud osa pehmust.

Minna lähenes aeglaselt kaminale ja pani ühe jala võre taha.

— Ja, papa.

— Sain kirja ühelt parimalt sõbralt, Simon Goldbergilt. Tahan, et sa loeksid ta läbi.

— Palub ta mu kätt?

— Ja. Jutt on sellest.

— Milleks peaksin siis veel lugema teda? küsis Minna poosi muutmata, ja ta ei võtnud kirja vastu, millise isa talle ulatas. — Võin aimata, millest seal kirjutatakse. Oh, kallid isa! Miks ta tüütab mind?

— Soovin, et sa loeksid seda kirja, Minna, — kordas isa.

Minna sirutas kae, võttis kirja ja luges pealiskaudselt ta läbi, naeris põlastavalt ja viskas siis kirja naisele omase kütkestava oskamatusena lauale.

— Ta palub teid, et paigutaksite mu uude seltskonda. Nagu oleksin ma mõni veksel või võlakohustus. Mina, muidugi, ei taha abielluda temaga, kuid kui kirjutate talle, siis öelge, et nii ei vallutata naise südant, kelle soontes voolab tõeline veri.

— Sina, Minna, oled rumal tüdruk. Kui arvestad vähegi minu soovidega, siis pööra sellele asjale rohkem tähelepanu. Kust leiad sa, Minna Hart, parema peigmehe.

— Küll juba leian kusagil! — hüüdis Minna jonnakalt. Viimati on ta veel armunud minusse?

— Sa kahetsed seda sõna, — sõnas isa.

— Siis teeme nii: ütle talle, et ma mõtlen järgi. Tahan rahustada ta haavatud auahnust.

— Tule siia, Minna, — ütles vanamees.

Minna astus sõnakuulelikult ta juure ja pani kae isa pihku, millise viimane talle vastu sirutas.

— Elasime sinuga siiani lahus, kuid mina olen su isa ja pean hoolitsema su

eest. Mis hakkad peale, kui ma suren, kui sa selleks ajaks ei ole abiellunud inimesega, kes võiks sinu eest hoolitseda.

Minna vaatas isa haletsedes. See oli sarnane mõttetu jutlemine. Talle tundus see isegi naljakana, ja ta ei pöörnud tähelepanu pühalikule toonile, millisel kõneles Israel Hart.

— Oo! Küll abiellun kunagi, — ütles ta muretult. — Ära muretse.

— Kuid kellega?

Ta kehtas õlgu ja lõi jalga vastu vaipa juba teatud närvikkusega. Oli koomiline seista nii kui elav pilt ja hoida isa kätt.

— Mõtles Simon Goldbergil, ta on mu hea sõber, inimene, kes ei ole nii ükskõikne juutide seaduste vastu kui meie, kuid ta ei ole siiski mitte päris vanameelne. Peale selle omab ta viisada tuhat naelsterlingit. Tüdruku silmad löid hetkeks sädelema, kustusid siis uuesti.

— See on täitsa võimata. Pead loobuma sellest mõttest, isa. Meie ei ela keskajal, kus võiksid panna mind sõnakuulmatuse pärast veele ja leivale; või mind ära needa nagu vanasti. Milleks harutada? Abiellun siis kui tahan. Ma ei ole sarnane tüüp, kes jääb vanapiigaks.

Isa laskis lahti ta käe ja pööris laua poole.

— No, hüva, — ütles ta, võttes sule kätte. — Ei taha sundida sind. Kuid pea meeles, et valik on väga väike meie ringkonnas.

— Võin valida kedagi ka väljaspool seda ringi, — vastas Minna, sammudes aeglaselt ukse poole.

Israel Hart pööris järsku toolil ümber ja vaatas tütrele tähelepanelikult otsa. Viimane püüdis vastata talle sama kindla pilguga, kuid langetas tahtmata silmad.

— Mu tütar! — ütles isa valjult. — Ei taha kuulda enam selliseid sõnu, isegi nalja pärast mitte. Pea meeles, et oled juuditär.

Minna seisatus hetke, surudes käed rusikasse ja kogudes end vastuseks, kuid ei sõandanud. Alles siis, kui jõudis ukse taha, sosistas ta kirglike vihaga:

— Hävitaks ometi Jumal selle neetud tõu!

Minna läks oma tuppa raske südamega, pani mantli selga ja kübara pähe, heites masinliku pilgu peeglisse.

Kuu kuu eest oli Guyga kohtamisele minnes riietumine olnud ta meeldivaim ja tähtsaim toiming. Ometi ta näis kükkestav oma tumesinises kostüümis, rüüsigi kaela ümber, kui kohtas teda tund hiljem Kensington Gardenis. Guy kõndis sügavasse mõttesse vajunult mööda laia alleed edasi-tagasi, veidi eemal määratud kohast; kuid märgates Minnat, ta otsekohe ruttas talle vastu.

— Mul on kahju, et hilinesin, — sõnas Minna teatud elavusega, — kuid sina sundisid mind ette võtma nii pika reisu.

— See ei ole minu süü, kallim, — katkestas Guy teda.

— Ma kõnelesin ju sulle, et einetasin kohtus ja sain tulla siia vaid enne lõunat. Mul on ainult tund aega.

— No, nüüd olen ma siin, ja sellest jätkub. Isa pidas mind kinni. Harutasime temaga abielu küsimusi.

— Lahendasite, või...

— Nii ja teisiti. Algas kaunis konkreetsest Goldbergist. Et ma talle ära ütlesin, siis pean abielluma nüüd kellegi meeldivamaga, kuid ainult juudiga, ehk muide tabab mind Abrami needus.

— Jutusta täpsemalt, — ütles Guy tõsiselt.

Minna andis kõigi peensustega üle vestluse isaga. Guy kuulatas teda kortsus kulmul, hoides jalutiskeppi mõlema käega selja taga. Nad aeglaselt astusid mööda aale, millisel lebas kolunud lehti.

— Na, vaata, ja ma mõtlen, et ta ei avalda kunagi oma nõusolekut, lõpetas Minna oma jutustise. — Mõtlen,

A. LAIGO.

Artisti perekond.

et peame ootama seni kui — ja, seni — kui tuleb loomulik lõpp.

Ta on juba vana inimene.

— Meie ei tohi mõelda sellele, mu laps, — ütles Guy.

— Miks mitte? See kõrvaldaks otsekohe kõik raskused.

— Millise segu igasugu tundeist kujutad endast, Minna, — ütles Guy, vaadeldes teda imetlevalt.

— Ma ei teeskle kunagi armastust, kui ma ei armasta, — vastas Minna. — Ma ei kannata, kui mulle kõneldakse vastu.

Nad kõneldisid veel veidi, pöörsid siis ümber ja läksid tagasi. Hämarus juba tugevasti. Sügisene udu mähkis puude paljaid oksid. Minna võibises niiskusest. Lõppeks ta võttis Guy käe.

— Miks ei ütle sa mulle kunagi midagi hellitavat, Guy, kallim? — ütles ta kaeblikult.

Guy peatus ja suudles teda ning nad jätkasid jalutuskäiku, tundes end üksteisele lähemal.

Minna küsis talt, kus ta kavatses lõunatada.

— Merriamite pool.

— Ma nii tahaksin, et sa ei läheks sinna! — hüüdis Minna tulisel.

— Mu kallid tüdruk, sellepärast, et olen salaja sinuga abielus, ei saa ma ju ometi lahku minna oma parimate sõpradega.

— Vihkan neid. Tead seda.

— Sest on väga kahju, mu armas, kuid mis parata? Kas sa ei leia, et meie viimasel ajal liig sageli tuleme selle küsimuse juure?

— Sa ei tee midagi, mis meeldiks mulle, — ütles Minna.

— Teeksin sulle tõesti suurimat headmeelt.

— Kui armastaksid mind, ei mõtleks sa nii.

— Kuula, Minna, — sõnas Guy, kaotades kannatuse. — Ütle mulle, mis tahad minult. Armastan sind, selles ei saa olla kahtlust. Kuid pean elama oma tahtmist mööda — nii nõuavad as-

jaolud. Kui oleksid alati minuga, siis, muidugi, oleks teine asi. Mina olen sama väsinud sellest kahemõttelisest seisukorrast nagu sinagi. Tahtsin juba minna su isa juure ja kõnelda temaga, kuid see, mis jutustasid mulle praegu, lõhkis kõik mu kavatsused. Peame veel ootama. Ja selle aja jooksul...

— Mina võin oodata, — katkestas teda Minna. — See on hoopis midagi muud.

— Mida peaksin siis tegema sinu heaks, kallid?

— Näen sind nii harva, kuid sulle on see ükskõik. Kui see nii edasi kestab, tunnen, siis hakkab sind vihkama, — oled ju minu mees, — ma tahan sind vahel näha!

Kõik ta hääle pacluv rikkus avaldus selles viimases hüüdes. Guy tundis end süüdlasena. Ta tundis samuti, et kaugeneb Minnast, kuid ta ei pingutanud end põrmugi, et takistada seda. Minna kurb, kirgline hüüd sundis teda õrnalt vaatama ta otsa.

— Ütle mulle, mis pean tegema, tüvikene?

— Ah, sa tead, — sosistas naine.

— Läbi akna?

Minna surus tugevasti ta kätt.

— Oleksin nii õnnelik!

Guy töötas, ja ta nägu lõi hiilgama. Varsti pärast seda nad lahkusid. Minna sõitis koju, saates talle tõllast käesuudlusi, kuid Guy läks jala, vajunud erutavaisse mõtteisse. Nende abielu osutus õnnetuks. Ta kahetses oma kergemeelsust ja nõrkust. Kui nad elaksid koos ühte, ühist elu, siis, — ta tundis seda, — ta oleks saanud olla alati ühesuguselt õrn, alistudes passiivselt saatusele. Kuid käesolevais tingimuses olud nõudsid temalt aktiivset armastuse avaldamist. Intriigid olid talle alati vastikud olnud. Tulla oma naise juure öösel kui varas, näis talle alandavana ja alatuna. Kirgline armastus sumbutaks kõik teised tunded. Sarnane armastus võis naeratada vaid käsitöölisele. Ronida sisse ankast, mil-

lise Minna jätab meelega avatuks, hii-
lida kui õine varas mööda treppi ta
tuppa, oli ammugi kaotanud tema juu-
res romaani võlu. Kuid ta töötas ja
see sai talle uueks ebameeldivaks ko-
hustuseks.

Mõte eelolevale kohtamisele rikkus
tal kogu õhtu. Isegi Irenel ei õnnest-
unud teda lõbustada. Jutt ei kleepi-
nud ja läks varsti üle tühjale, ebahuvi-
tavale lobisemisele tema ja Gerardi va-
hel, mis kestis hilisõhtuni. Kui ta siis
hiljem istus Minna juures, kes püüdis
anda oma ilule võimalikult rohkem
kütkestavust, Minna oma naiseliku jär-
jekindlusetusega uuesti pööris Merria-
mittele ja lahkus Guyst väsinuna ja ra-
huldamatuna.

Guy seletamatu keeldumine olla ses
asjas temaga ühel nõul ja katkestada

tutvus oma vanade sõpradega suuren-
das tas armukadedust ja tekitas nende
vahel tülisid. Kord jalutuskäigul, pöö-
rates ümber tänava nurga, ta kohtas
Guyd nende seltskonnas. Irene silmis
kajastus veel naer. Minna vastas nende
tervitusele vaenulikult ja sunnitult, ja
kui Guy lähenes talle väljasirutatud
käega, ta kohtas teda pahaselt ja tige-
dalt. Ta näol oli samane vali ilme,
millist Guy oli juba kord varem näi-
nud ta juures. Seekord Guy oli kirju-
tanud selle ta seesmise jõu arvele, nüüd
aga tundus selles halba kasvatust. Ta
näis labasena. See puudutas Guyd eba-
meeldivalt.

— Milline ebasümpaatlik noor isik,
— sõnas Gerard, kui Guy jõudis nende
juure tagasi.

(Järgneb.)

Intermezzo.

Th. Van de Velde „Abielu tehnikast“.

Si vis amari, ama. Tahad olla ar-
mastatud, armasta ise.

Seneca („Kirjad“).

Vähe armastab see, kes sõnadega suu-
dab väljendada kõik oma tunnete jõu.

Dante („Uus elu“)

Vaid abielus naine tõstab mehe sa-
male kõrgusele kui ta on ise, samuti
mees tema.

Mees ja naine on üks inimolend.

Hippel.

Rõõm — on täius.

Spinoza.

Mehe huvid ja autunne ei luba talle
kunagi seda, millele ei vasta ta naise
soovid.

Balzac.

Ei saa olla armastuses õnne muidu
kui abielus.

M-me de *Stael.*

Mis on abielu? Abikaasade vaheline
soovide, tegevuse ja kannatuste üks-
meelne lahendamise. Ei ole kõige hal-
vem abielus see, kui naine kannatab
füüsiliselt, vaid see, kui ta nukrustab,
igatseb, elab üksildasena kui lesk. Mis
siis imestada, kui ta hakkab cemale
hoiduma mehest, tundma tema vastu vöö-
rastust? Oo, kui mees juba kooselu esi-
mesil päevil, elu esimesil raskeil silma-
pilgel teeks naise oma elamuste tõeli-
seks osaliseks, tutvustaks teda oma mõ-
tete ja kavatsustega, oma murede ja as-
keldustega, oo, siis nad läheksid koos
ülhte teed, vaataksid ühesuguse silmaga
ümbrusele, omaksid ühesuguse mõtle-
misviisi ja siis säiliks mehe kuju naise
sügavaimas hinges. Kannatus — on suu-
rim sideelement inimeste juures, kes tõ-
siselt üksteist armastavad. Kannatada
koos — tähendab armastada.

Jules Michelet.

Abielu peab lakkamatult pidama võitlust kõike hävitava koletisega — kelle nimi on harjumus.

Balzac.

Kui Issand Jumal oleks määranud naise mehe valitsejaks, ta oleks loonud ta mehe peast, oleks ta soovinud näha teda mehe orjana, ta oleks ta loonud jalgadest, kuid ta lõi ta mehe küljeluu, sest kavatses teda määrata mehe abiliseks.

Püha Augustinus.

Mida täiuslikum inimene, seda sügavam on ta armastus.

Leonardo da Vinci.

Naine — on nõrk olend, tuues abielus ohvriks mehele oma tahte. Mees omalt poolt peab tooma perekonna õnnelaltarile ohvri näol oma egoismi.

Balzac.

Naisele ei ole hirmsaim mehe türannia, vaid ta ükskõiksus.

Michelet.

Armastuses ei tohi olla midagi poolikut ega kaudset. Kes ei suuda naist võtta tugevasse, võimsasse sülelusse, seda naine ei armasta ega austa. Tal hakkab sarnase mehega igav, ja igavus — on põlguse öde.

Michelet.

„Külm“ naine on sarnane, kes ei ole leidnud oma elus meest, kellesse oleks sunnitud olnud armuma.

Stendhal.

Inimese au nõuab, et ta armastaks rohkem, kui teda armastatakse. Ta ei tohi kunagi armastuses teisest maha jääda.

Nietzsche.

Ei ole elus paremat armastades, kui anda, igavesti anda endast kõik: elu, mõtted, oma olemuse, kõik, mis omad; tunda, et annad ja paned välja kõik, olles võimas andma veel rohkem.

Guy de Maupassant.

Pilk kõigele ilusale looduses ja kunstis viib välgukiirusega meie mõtted selle juure, keda armastame.

Stendhal.

Kui mees pühendaks oma abielu suhetele vaid kümnendiku neist mureist ja mõtteist, mis ta tarvitab oma tööks, siis oleks suurim osa abieludest õnnelikud.

Rob. Gard.

Kes kinnitab, et armastab, ilma et midagi nõuaks armastatud olevuselt, ei ole üldse võimas midagi tahtma.

W. T.

Meelelisus — ei ole patt. Vastuoksa, ta kaunistab elu, ta on Jumala and, nagu tormid kevadel ja sügisel. Tema ärkamist terves täiskasvanud inimeses ei pea mitte ainult rõõmuga tervitama, vaid kõigest südamest soovima.

G. Frenssen.

Parem juba eelistada abielu, kui läbipõlemist.

Ap. Pauluse 1. läkitus

Korinti rahvale 7, 9.

Igaüks, kel on rinnus hea ja õilis süda, austab oma naist ja on temaga alati sõbralik — õrn.

Homeruuse Ilias IX, 341.

Igaüks teab, kui kiiresti kustub naise armastuse leek, teda peab alatasa lõkkele puhuma pillkudega ja puudutusiga.

Dante.

Naise näost võid näha, milline on ta mees.

Goethe (kõnekäänud).

Kui kaua jääb naine nooreks?

Nii kaua, kui teda armastatakse.

Krahvinna Diana kuldsest raamatust.

Armastus ei tunne vanust.

Stendhal.

Mis on meie vanadus, kui meie mõlemad — oleme üks.

Stendhal.

Armastuses mu „mina“ igatseb „sinu“ juure. Armastuses mu „mina“ sulab „sinusse“.

W. T.

Kes tahab tundma õppida armastuse teadust, jääb temas igavesti õpilaseks.

Bernhardi („Don Juan“).

Pissarro.

Seltskonna lemmik.

Kuidas saada selleks ?

Intervjuu ühe meie silmapaistva tegelasega.

Seltskonnas, ballidel ja mitmesugustel koosviibimistel eraldame üksikuid, eriti meeldivalt silmapaistvaid isikuid. Nad eralduvad oma välise elegantsi, raffinemendi ja imponeeriva esinguga. Need on seltskonna lemmikud, kõikjal lugupeetud, sallitud ning meeeldi koheldud.

Neis näeme omi ladaysid ja gentlemane — seltskonna südameid ning hingi. Nende moraalse valitsuse all elab ja teotseb meie seltskond. Nad on eeskujud ja ebajumalad.

Nüüd huvitab meid tutvuda lähemalt mõne valituma eksemplariga, temaga astuda kontakti, et jõuda selgusele, millest oleneb nende seltskondlik veetlevus ja kust nad on pärinud selle?

Meil õnnestuski usutleda üht meie väljapaistvamat ja tooniandvamat avalikule tegelast ja meeldivamat gentlemani. Tema ütleb: Gentlemaniks ei sünni keegi, selleks peab end kasvatama — peab elama. Ja elama nagu hea sportlane, ühest rekordist paremasse. Peab elama tugeva enesedistsipliini all, end alati pidama valju tähelepanu all. Nii areneb õige enesekriitika. Muidugi peab palju lugema, nautima ilu ja hoolitsema ka oma kehakultuuri eest. Kui kõigest sellest peetakse kinni, siis omandatakse lisaks liikumisele seltskonnas kõik eeldused — saada seltskonna lemmikuks. Saada, aga olla — see on juba järgmine peatükk!

Nii mängivad meie gentlemani juures pearolli: arenenud mõistus, kõrge intelligent, peen ilutunne, hea tervis, väline elegants ja meeldiv esing.

Loomulikult esinevad selle juures mitmesugused kõrvaltegurid, sest mida suudab siis lõppeks üks inimene ihuüksi —? Ja meie gentleman, kes oma nime asemel lubab meid avaldada ai-

Gentleman.

nult enese näomaastiku, nimetab meile lahkesti ka need tähtsad abilised, kes aitavad teda — olla seltskonna lemmik.

Tingituna alalisest liikumisest kõrgemates sfäärides ja nõudlikust enesetundest meie gentleman hiilgab välimuselt. See tähendab, ta välimus pole mitte niivõrt kirevusega silmatorkav, kui just — peen, maitsekas ja elegantne.

Oma ülikonnad meie gentleman lasseb valmistada, nagu meie kuuleme, pealinna parima riietusmeistri M. Andreeseni rätsepaäris, kus on suured tagavarad kõige paremaid ja moodsamaid kangaid.

Peen pesu, päevasärgid, kaelasidemed, kraed, kindad ja kõik muud vajalikud riietuslisandid omandab meie galantseim härra A. Lintsovi nooblist kauba-

majast Harju tän. 38, kust nüüd kogu meie nõudlikum seltskond ostab omad moekaubad.

Ja imetlemisväärselt näeme meie oma koorekihi silmapaistvamat representanti alaliselt puhtas, elegantses ja hästi pressitud ülikonnas. Millest see tuleb? Kas tema seljas riie ei kortsu? Kortsud küll, aga meie gentleman laseb oma ülikonnad korrastada pealinna parimas „Hoff Man's Method” keemilise puhastuse ja kiirpressimisestõstuses Apteegi tän. 1 ehk Niguliste tän. 6.

Meie nooblima härra sokid kannavad O. Kilgase trikoo- ja sukavabriku märki. See tõendab, et ta jalas on kõige ilusamad ja vastupidavamad sokid.

*

Loomulikult kannab meie daamidelemmik ja seltskonnatuus piinlikult hästi hoolt oma tervise ja keha eest. Et ta oleks alati veetlev, värske ja noor, selleks korrastab ta eestkätt hoolikalt oma nägu, juukseid, hambaid ja käsi.

Ta juukse alalise korrasoleku, habemeajamise, näovärskenduse, maniküüri ja pediküüri eest hoolitseb pealinna lugupeetum ja armastatum juuksetõstus „Union” — Raekoja tänaval, kus ikka hästi vastu tullakse meie daamidele ja härradele.

Kuid kodus meie gentlemanil on veel täiuslik tualettlaud, kus esineb kõige tundlikum valik kosmeetilisi vahendeid, parfümeeriat ja ravimistarbeid. Need omandab ta Nikolai Waasi suur-euroopalikult sisseseatud, soliidsest kaubamajast, Vene tänavalt, kus lugupeetud hra prov. Waas annab välja vaid parimat ja puhtaimaid kosmeetika- ja rohukaupu vastutulelikult ning soodsalt.

Hambad on igale inimesele kallimad, kui kuld ja hõbe. Hambaravimisel meie silmapaistvaim tegelane tarvitab kestvalt Benediktini suurepärasest hambapastast (vahutavat ehk mittevahutavat), hambaeleksiiri ja seepi. Seepärast ta hambad on võluvalt puhtad ja terved. Ja nagu nimetasime, hoolitseb

gentleman loomulikult piinliku hoolega oma näo eest. Kuid seda võimaldavad talle parimini vaid Fascinata kreemid, lõhnaõlid, kölniveed, seebid ja puudrid. Ka oma daamikesele kingib gentleman Fascinata iluravisid.

Et terves kehas on terve vaim, selles on veendunud ka meie gentleman. Ta on suur sportlane. Meelsamini harrastab valget sporti — tennist. Kõik vajalikud sportimistarbed ja -riistad — reketist ja pallidest spordisärgi ja -kingadeni ta omandab alati Tallinna suuremast ja lugupeetumast spordiärist k/m. „Spordist”, S. Karja tän. 18 (Laenu-panga majas), kus on ühtlasi parim vabrik „Unioni” kingi ja saapaid ning „Tretorni” suvekingi.

*

Meie tüüpiline gentleman kui kõrge intelligentsiga inimene, on sügavate vaimliste huvidega, hingeline ja peenetundeline. Ta armastab oma ümber ilu, armastab muusikat ja armastab lilli.

Ta muusikalisi huvisid on rahuldanud ja rahuldab alati üleestiliselt kuulsaim muusikaäri „Esto Muusika”. Siit on ta omandanud oma kõrgevõimelise Valvo lampidega varustatud Eestis üldiselt tunnustatud raadioaparaadi, grammofoni ja alaliselt leiab siit võimaluvaviisilisi grammofoniplaate, häid -nõelu jne. Ning oma lemmikdaamilegi ta kingib vaid „Esto Muusika” perfektvalikust plaate ja klaverinoote.

Gentleman kodu on öitsev lilleaed — mitte Nizza, vaid — paradis. Ta armastab lõpmatu kirega rooside ja lillede aroomi. Ning ainuke koht Tallinnas, kust ta leiab kaunimaid ja healõhnalised lilli ja roose, on lilleäri „Iris” — Narva mnt. 42. Kaasa siit võtab ta igapäev ka oma südamelemmikule kimbukese. Ja kui juhtub kurb sündmus ta sugulaste või tuttavate perekonnas (millist ta küll kunagi ei sooviks) — siis omandab ta lillepärd jällegi „Irise” lilleärist.

*

Gentleman hindab kõrgelt peent maiustust ja heatujustust. Teda näeme igapäev külastamas üleestilise kuulsusega Tallinna nooblimat H. Feischneri kohvikut Harju tänaval. Ja lahkudes ta võtab siit ikka kaasa pakikese maitsvaid Feischneri kondiitrisaadusi.

Shokoladi ja kompvekkidega peab alati olema varustatud iga galantne ka-valer. Sellast maiustust hinnatakse igal-poolt kõrgelt. Meie usuteldav gentleman hindab kõigest üle kodumaa suurima shokoladi- ja kompvekivabriku „Kave” võrdlematult maitsvaid saadusi. Eriti armastavat ta oma ostukäike sooritada „Kave” väikemüügi magasinini.

Suuri avalikke kõrtse peen mees kül-lastab väga tagasihoidlikult. Sellevastu armastab ta istuda mugavas veinibaaris ja kostitada oma lugupeetud külalisi kodus hea veini, likööri või konjakiga. Meie pealinnas ta eelistab mugavat ajaviidet Luscher „S Matieseni luk-suslikus veinibaaris, Kuninga tänaval. Ja kõikjal tarvitab meie gentleman ainult lugupeetud Luscher „S Matieseni veinivabriku veine, likööri ja konjakit.

Oma söögiisu rahuldab gentleman pealinna tuntumas söögimajas „Asto-riasis” Harju tän. Seal on talle alati maitsevaid lõunaid ja hommiku- ning õhtusööke. Ja kui vana burš armas-tab ta lõuna peale juua õlut, mida saab sealtsamast.

Ent sageli ta peab kodus külalisi vastu võtma ja alati ei saa ka väljas käia söömas. Siis varustab ta oma saf-reed maitsevate delikatesside, konservi-de ja väljamaa puuviljaga. Kõik need ja muud mitmesugused koloniaalkau-bad omandab ta Tallinna parimast kolo-niaal-kaubamajast B. Michelson ja Ko V. Karja tän. 9.

Kõik lauagarnituurid, klaas- ja kivi-nõud ning köögiriistad, mis siinjuures vajalikud, ta omandab J. Soonseini ärist Estonia teatrimaja 8.

*

Oleme jõudnud lemmiku kodusse. Korter on võrdlematult mugav, puhas

ja mis peamine — oivaliselt möbleeri-tud ning kaunistatud. Eestkätt torka-vad silma suurepärase mööbel ja tore-duslikud tapeedid.

Meie silmapaistvaima tegelase saali, söögitoa, kabinet ja magamistoa möö-bel on omandatud parima kuulsusega Eesti mööblivabrikust „Massoproduk-tist”. Selge, et ainult „Massoprodukti” kõrgeväärtusliku mööbli tõttu gentle-mani kört on nii mugav.

Gentleman kodukaunistuses on suu-red teened lugupeetud Ed. Krivelkoti tapeedi ja linooli eriäri. Nimelt on kõik siin silmavõluvalt seinukaunistavad ta-peedid ja põrandalinool omandatud hra Krivelkoti kaubamajast Vene tän., mil-line on praegu Tallinna publiku arm-sam tapeedi ja linooli ostukoht.

Asume kirjutuslaua juure. Siin ära-tab tähelpanu kirjutusmasin ja noobel kirjutusgarnituur. Kõik kirjutustar-bed ja paberikaubad meie gentleman ostab alati Jüri Kodrese soliidsest kau-bamajast Harju tän. Samast on ta omandanud ka kirjutusmasina.

Töötades kannab ta prille, mis oman-datud A. Amose laialt tuntud optika-tööstusest, Jaani tän.

Gentleman lahutamatud kaaslased on ta rahatask (nagu igal teiselgi), portfell ja kepp. Sageli tuleb tal reisi-dagi ja siis on ta sõbraks reisikohver. Ta hindab kõrgesti A. Brandmani hea-kuulsusega äri Harju tän. 36, milline on ühtlasi vanim eriäri, kust ta omandab oma portfellid, rahataskud, tsumma-danid, kepid jne. Ja oma neitsikesele sünnipäevaks ta kingib siit ostetud kau-ni käekoti.

Meeldivaim nõrkus meie populaarse-malgi inimesel on armastada kulda hõbedat ja köiksugu kallisasju. Kõik need, kas enese või edasikinkimiseks daamidele ostab ta ikka pealinna pari-mast kullasepakaupade ostukohast, J. Lange kullasepa ärist, Vanaturu kael 5. Siit omandab ta ka taskukellad ja sõrmused.

Meie gentleman on suur fotoamatöör.

Kõik sündmused, inimesed ja kaunid maastikud ta päevapildistab. Ja nimelt Eesti vanimast fototarbete eriärist — Ernst Feldti kaubamajast, Tallinn, Pikk t. — omandatud kõrgeväärtusliku aparaadiga. Ühtlasi kõik päevapildistuse tarbed ta ostab siit.

*

On endastmõistetav, et meie gentleman nagu iga teinegi kodanik, kel see võimalik, omab liikumise hõlbustuseks vähemasti noobli auto või mootorratta. Meie gentleman käesoleval juhul hindab kõige kõrgemalt maailmakuulsaid DKV autosid ja mootorrattaid. Eriti meeldivad talle DKV 4 tsilindriline tõld ja 2.

tsilindriline sport-auto, millised on ühed mugavamad, elegantsemad, ja meie teedele kohasemad sõidukid maailmas. Gentlemani lemmik-mootorrattaks on DKV „Luxus”. Autokummidena tarvitab ja eelistab ta „Continental” kummisid, millised osutuvad kõige vastupidavamaiks.

Nii hästi DKV autode ja mootorrattaste kui ka „Continental” kummide aiuesindus ja vabriku ladu on Eesti soolidsama firma Carl Tammanni ja S. Trausteli juures Kentmanni tän. 5.

Nagu näeme, oleneb inimese seltskondlik seisukoht suurel määral sellest, milliste äridega ta peab ühendust.

Kõige paremini ostate Teie oma

kirjutustarbed,

paberikaubad ja kirjutus- ning
arvemasinad

Jüri Kodrese kaubamajast

Harju tän. 21. — Tallinnas.

Kuis valmib jalanõu.

Ringkäik „Unioni“ saapavabrikus.

Meie imetleme meeldivalt kingastatud jalakesi tänavail, salongides ja ballidel, kuid vaevalt mõtleme sellele, kuis ja kus neid toodeldakse. Kui hakkaksime kõike neid jalatseid, milliseid näeme kõikjal Eestis, lähemalt silmitsama, selgub, et vähemalt 85% kõigest on „Unioni” jalanõud. „Union”? See on väga populaarne nimi meil, mille omab vabrik, mis tootleb igapäev mitmed sajad paarid igasuguseid kingi ja saapaid.

Maakri tänaval, massiivses ja kaunis hoones asub „Unioni” saapavabrik (samas ka nahavabrik). Härra direktor Sootsi lahkkel vastutulekul pääseb

ajakirjaniku silm nägema väga lähedalt, kuis valmistatakse neid kauneid ja tublisid jalanõusid. Tehnilise juhataja abi hra Virro annab täpsad seletused. Algab ringkäik nahaladust, kus koos ilmatumad virnad igavärvilisi nahku. Juhtnähk, must ja pruun kroomnähk valmistatakse omas vabrikus, kõik värvilised ja shevronahad tulevad välismailt. Järgmises ruumis asub juurelõikuse jaoskond. Siin lõigatakse välja teatava shablooni järgi kõik vajalikud saapa- või kingaosad. Töö on spetsialiseeritud, nii et iga tööline lõikab vaid teatud üht osa. Kogu valmistus

sünnib tööorderite järgi, millel märgitud tellimise tingimused — arv, liik, jalanõu number jne. Järgmises kitsamas toas teotseb „moediktaator”. See on modelleerimise tuba. Väljamaa moeshumaalide järgi valmistatakse siin mudelid. Neist teeb peentundlik gradeerimisemasin shabloonid jalatsi kõikide osade jaoks.

Edasi on õmblemise jsk., kus laudade taga lõgistab hulk naisi. Õmmeldakse väljalõigatud osad kokku. Kõik koos, paigutatakse need — nüüd juba n. n. „pealsed” — tsentraallattu. Järgneb tsvikkimine. Pealsed tõmmatakse liistule ja pannakse alla pinsolid, lengid ja ajutised tallad. Ühtlasi eraldatakse siin peenem töö lihtsamast. Daamide kingadele kinnitatakse tallad alla ja vajutatakse jäädavalt kokku pressitud õhuga. Huvitav on tikutusruum, kus suure raginaga masindatakse tikud või kruvid taldadesse (need on muidugi meestetalatsid). Väikesel võllil jookseb puulint, millest silmapilkselt sünnivad teravad tikud ja lüüakse taldad. Tallanahad on vabriku spetsialiteet. Toodeldatakse veisenahkadest.

Nüüd on saabas juba niikaugel, et teda hakatakse lõplikuks viimistlemiseks puhastama. Tallad poleeritakse ja jalatsile antakse lõpulikult kaunis ja kunstipärane ilme. Väikeste vigadega paarid praagitakse häist välja ja need saadetakse eraldi odava hinnaga müügile. Paarid rändavad karpidesse — ja edasi meie — jalga.

*

Nii töötab vabrik päevast päeva ligi paarisaja töölisega. Ja igapäev valmistatakse 550 paari „Unioni” jalanõusid. Peamiselt tarvitab kõik need paarid kodumaa, osa läheb ka Leedusse.

Täieliku pildi saanud kogu valmistuskäigust, võib kinnitada, et vabriku töö on väga hea ja jalanõu on palju väärtuslikum kui käsikingsepal. Eestkätt nõuab masinatöö head nahamaterjali, halb nahk rebeneb kergesti, teiseks:

kuna iga tööline teeb vaid üht ja sama tööd, siis teeb ta oma töö osavasti, kolmandaks: vabrikuliist on alaline ja tarvitaja võib saada alati omaparajast saabast. Siis eraldatakse praakimisega vigasemad paarid headest. Nende asjaolude tõttu ongi „Union” saapad suure tarvitaajaskonna võitnud.

Vabriku tööliskond on keskmiselt kaunis intelligentne. Suur hulk on keskkooliharidusega, mõned isegi üliõpilased. See kõik eeldab head tööproduktiivsust ja tublidust. Iga isiku peale langeb päevas keskmiselt 3 paari jalanõusid.

Saapavabrik asutati 1921. aastal, kuna nahavabrik on töötanud juba üle 50 aasta (asut. 1878. a.). Nüüd on „Union” ja „Estokingi” vabrikud ühendatud, et tööd liigitada ja spetsialiseerida. Selle järgi valmistaks üks vabrik rohkem õrnemaid ja peenemaid, teine lihtsamaid töid. Kahe peale tootleksid vabrikud päevas 1000 paari jalanõusid. Vabrikute ühendamise tõestatakse tingimata tööviljakust, kuna nüüd üks inimene kogu aja saab ühe ja sama masina juures töötada. Selle tõttu on võimalik tööliste maksta ka kõrgemat palka.

Mingil tingimusel pole karta saabaste hindade tõusu, kinnitab härra direktor Soots; vastupidi — on võimalik, et teatud liigi hindu saab alandatud. Hindade tõus võib tulla vaid tooresnaha hindade tõusuga välismaal.

„Unioni” jalanõud on müügil üle maa igal pool. Tallinnas müüvad peajasjalikult kaks suuremat saapakauplust: „Unioni” kauplus Kuninga tän. 7 ja k-m. „Sport” S. Karja tän. 18. Praakjalanõude kauplus asub Maakri tänav 28 — vabriku vastas. Praegu on valmistamisel suurem ajakohane ühendatud vabrikute saapakauplust Viru t. Jockey Clubi kõrval, mis saaks vabrikute üldkaupluseks.

„Unioni” vabrikud on töötanud kogu aja edukalt ja iga päevaga tõuseb tarvitaajaskonna lugupidamine „Unioni” märgiga jalanõude vastu.

Eesti naiste iludusvõistlus 1930. aastal.

Hääletamisleht.

(„JLO“ nr. 5.)

Elistan .....
(iluduse nimi ja koht)

Miks? .....

Isiklikke soove iludusvõistluse kohta .....

Hääletaja nimi .....

vanus .....

elukutse .....

aadress .....

Maksev ainult „JLO“ nr. 5-mas ja 4-mas avaldatud
iluduste kohta.

Hääletajate vahel jagatakse välja väärtuslikke asju:

kohvergrammofon, fotoaparaat,

kirjutustarbed, taskukell,

šokolaadi, raamatuid j. n. e.

Jagamine juba lähemal ajal.

Trükitöö.

Pajakiri „960“

Tallinn
Postkast 135

Saatja:

■ Ainult 50 sendi eest ■

Ajakirja „ILO“ 1929. aastakäik.

Võrdlematult suurepärase lugemisvara.

Valitud sisu — nimekaimad autorid.

Artikleid:

1. Tänapäevane usk ja kõlblus — Th. Tallmeister.
2. Uusi puhanguid kunstielus — R. Kangro-Pool.
3. Ilus naine aegade valitsejana — Dr. Tornius.
4. Naise ja mehe ideaalid armastuses.
5. Tuimad inimesed näitelaval — H. Vellner.
6. Goethe ja sport.
7. Inimkonna sõber.
8. Kirjanduslik juubilar — M. Jürman.
9. Rahvusliku kultuurloomingu eksiteed — R. Kangro-Pool.
10. Suurvaimude hingelisest rikkeist.
11. Naised iludusvõistlustel.
12. Tallinna vanade tornide võlu — M. Ehrenvert.
13. A. Strindberg — „Sinises tornis“.
14. „Seaduslik armuke“ arvustustules — H. Barbusse, Roda Roda j. t.
15. Kas uskuda hingede rändamisse? — H. Kahlenberg.
16. Kalevipoja selkluste jälgi — A. Liiv.
17. Naine juhtumiseriklik kujunemise rännakul — M. T.
18. Elurõõm ja tervis — Dr. G. Z.
19. Tants vabas õhus — Dr. V. B.

Ilukirjandust:

1. Elu hää — Knut Hamsun.
2. Ammu mõõdud juhtum — John Galsworthy.
3. Kolm kuradit — Ch. Baudelaire.
4. Liig ilus unelm — H. Barbusse.
5. Tänav ja majanumber — Fr. Molnar.
6. Nataša — A. Tolstol.
7. Valged jõulud — E. Verhaeren.
8. Raudteeõnnetus — Th. Mann.
9. Suvine novell — St. Zweig.
10. Pulmad — M. Soštsenko.

Vesteid, följetone:

1. Meie vaimud — Trubaduur.
2. Vestlus Eduard Vildega.
3. Talent — A. Valgma.
4. „Feischneri“ klatsiklubis — Paburitski.

Beisikirju:

1. Päevi Vahemere kaldail.

Ringvaateid ja arvustisi:

1. Kroonitud „Looduse“ lapsed.
2. Kunsti „luukambris“.
3. Vennalik Arvi Järventaus.
4. Alasti naine „Estonia“ teatrilaval.
5. Kunsti paraadilt.
6. Ringvaateid ja märkmeid.
7. Eesti foto.
8. Kunstnik Adamson — Eric.
9. Väino Aaltonen.

Mälestuskirju, juubeleid:

1. Janis Rainis †.
2. Knut Hamsun 70 a.
3. A. Bourdelle †.

Kaubandus-tööstust:

1. Ringkäik savitööstuses „Savia“.
2. Naised töösturitena.

Moodi:

1. Millesse riietuda?

Anekdoote.

Pilte: igas numbris.

Eesti kunsti: Adamsoni, Areni, Bergmanni, Janseni, Kase, Koordi, Mäe, Sannamehe, Veeberi ja Viiralti töid.

Illustratsioonid: F. Kaselt.

Soome kunsti: V. Aaltose skulptuure.

Fotosid — kodu- ja välismailt.

Saada veel ainult lühikest aega.

Tellige viivitamata see suurepärase lugemisvara. Kes saadab komplekti hinna rahas või postmarkides, saadetakse komplekt postikuludeta koju kätte. Aadr.: Tallinn, V. Karja tän. 1 — postkast 135.

Cand. rer. merc.

HANS MARGENS

HARJU TÄN. 17—3, TALLINNAS

Raamatupidamise kursused

Kaubanduslised ja raamatupidamise

era- ja kohtuekspertiisid

Inglise-, Prantsuse-, Saksa-,
Vene- ja Eestikeelsed kirja-
vahetustööd,

tunnid ja tõlked

Kaubandusline nõuanne ja kaubandusprotsesside ettevalmistus.

Bilansside ja aruannete kokkuseadmine.